C/2026/5593

6.11.2026

KOMISJONI SOOVITUS,

29. oktoober 2026,

mis käsitleb liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames tegutsevate riiklike kontaktpunktide toimepidevuse tagamise ja stressitestimise suuniseid

(C/2026/5593)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta otsust nr 1313/2013/EL liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta, ([1]) eriti selle artiklit 7,

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 196 lõike 1 punkti b kohaselt peab liit edendama liidu piires kiiret ja tõhusat operatiivkoostööd siseriiklike kodanikukaitsetalituste vahel.

(2) Liidul on elanikkonnakaitse valdkonnas toetav pädevus, nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 6 punktis f.

(3) Otsusega nr 1313/2013/EL loodud liidu elanikkonnakaitse mehhanismi (edaspidi „liidu mehhanism“) eesmärk on tugevdada liidu ja liikmesriikide vahelist koostööd ning hõlbustada koordineerimist elanikkonnakaitse vallas, et parandada loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud suurõnnetuste ennetamise, nendeks valmisoleku ja neile reageerimise süsteemide tõhusust.

(4) Liitu on viimastel aastatel mõjutanud mitmed oluliselt häirivad sündmused, eelkõige COVID-19 pandeemia tagajärjed, Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, IT-süsteemide ulatuslikud häired 2024. aastal, torm Éowyn Iirimaal 2025. aasta jaanuaris ja elektrikatkestus Pürenee poolsaarel 2025. aastal. Häirivad sündmused võivad takistada elanikkonnakaitsesüsteemide toimimist või tekitada selles viivitusi; need süsteemid peaksid aga jääma toimivaks igal kellajal ja igal nädalapäeval (ööpäevaringselt).

(5) Otsuse nr 1313/2013/EL artiklis 7 on sätestatud, et hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskus (ERCC) peab tagama ööpäevaringse tegutsemissuutlikkuse ning teenindama liikmesriike ja komisjoni liidu mehhanismi eesmärkide saavutamisel. Komisjoni rakendusotsuse (EL) 2025/704 ([2]) artiklis 3 on täpsustatud, et iga liikmesriik määrab ERCC jaoks ööpäevaringselt kättesaadava riikliku kontaktpunkti.

(6) Komisjoni 8. veebruari 2023. aasta soovituses liidu suurõnnetustele vastupidavuse eesmärkide kohta ([3]) kutsutakse ERCCd ning liikmesriikide ja liidu mehhanismis osalevate riikide elanikkonnakaitseasutusi üles tugevdama oma vastavate volituste piires talitluspidevuse kavandamise suutlikkust. Samuti peaks soovituse kohaselt liidu mehhanism „võimaldama stressitestide tegemise toetamist, et katsetada hädaolukorra operatsioonikeskuste talitluspidevust, ning koostööd liikmesriikidega saadud kogemuste ja soovituste põhjal järelmeetmete võtmiseks“. Hädaolukorra operatsioonikeskuste stressitestimine kogu Euroopas on 5. eesmärgi „Tugeva elanikkonnakaitsesüsteemi loomine“ juhtalgatus, nagu on kirjeldatud komisjoni teatises Euroopa Liidu suurõnnetustele vastupidavuse eesmärkide kohta ([4]).

([1]) ELT L 347, 20.12.2013, lk 924, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj.
([2]) Komisjoni 10. aprilli 2025. aasta rakendusotsus (EL) 2025/704, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuse nr 1313/2013/EL (liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kohta) rakenduseeskirjad ja tunnistatakse kehtetuks komisjoni rakendusotsused 2014/762/EL ja (EL) 2019/1310 (ELT L, 2025/704, 15.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2025/704/oj).
([3]) ELT C 56, 15.2.2023, lk 1.
([4]) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa Liidu suurõnnetustele vastupidavuse eesmärgid: ühistegevus tulevastes hädaolukordades“, 8.2.2023, COM(2023) 61 final.

(7) Need jõupingutused on kooskõlas muude raamistikega, mille eesmärk on tugevdada vastupanuvõimet, sealhulgas ELi kriisivalmiduse strateegiaga ([5]) ja NATO põhinõuetega riikide vastupanuvõime kohta ([6]). Nimelt tuleb kriisivalmiduse strateegia 51. meetme kohaselt „võtta vastu suunised, mis käsitlevad hädaolukordadele reageerimise ja kriisikeskuste stressitestide tegemist kõikjal ELis“.

(8) Selles kontekstis on vaja keskenduda liidu mehhanismi riiklike kontaktpunktide toimepidevusele ja suurendada nende vastupanuvõimet, et nad suudaksid häirivate sündmuste korral tegevust jätkata; selleks on vaja tugevdada riiklike kontaktpunktide toimepidevuse tagamise kavasid ja tavasid süstemaatilise hindamise ja stressitestimise kaudu.

(9) Reageerimisvõimekused, mille saaks taotluse korral liidu mehhanismi kaudu sekkumiseks kättesaadavaks teha, ei pruugi kuuluda riikliku kontaktpunkti asutusele. Liidu mehhanismi toimepidevuse seisukohast on hädavajalik tagada häirete ajal teabevahetus neid võimekusi haldavate üksustega.

(10) Toimepidevuse tagamise kord võib kergesti märkamata jääda – kuni ilmnevad häired. Häired ei pruugi olla tingitud ulatuslikust kriisist või hädaolukorrast, vaid võivad tuleneda ka väiksematest intsidentidest või tähelepanuta jäetud või mitteoptimaalsetest tingimustest. Ennetus- ja leevendusmeetmete kohta teadlike otsuste tegemise tagamiseks tuleb riikliku kontaktpunkti toimepidevuse kavandamisel teha kindlaks riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioone mõjutavate häirete potentsiaalsed põhjused ([7]). Lisaks mõjutavad ööpäevaringselt vahetustega töötavat personali ainulaadsed psühhosotsiaalsed ja heaoluga seotud probleemid, sealhulgas öövahetustest tulenevad terviseprobleemid, tööstress ja perekonnast eraldatus. Kui nende probleemidega ei tegeleta, võivad need põhjustada läbipõlemist, suurt personalivoolavust ja ka personalipuudust.

(11) Toimepidevuse tagamise kord peaks olema jätkuvalt tõhus olenemata häirete laadist või põhjusest, olgu tegemist looduslike ohtude, õnnetuste, tehniliste rikete, inimlike vigade, taristu või kommunaalteenuste tõrgete, personali ulatusliku puudumise, tahtlike või pahatahtlike tegude, sealhulgas küberintsidentide ja hübriidtegevuse või mis tahes muu põhjusega.

(12) Võimalikeks häireteks valmistudes suurendavad riiklikud kontaktpunktid oma suutlikkust reageerida kiiresti ja tulemuslikult, minimeerides häirivate sündmuste kestust ja mõju. Selline ettevalmistus mitte ainult ei taga tegevuse taastumist vastuvõetava aja jooksul, vaid vähendab ka negatiivseid tagajärgi sidusrühmadele ja välistele osalejatele, kes sõltuvad riikliku kontaktpunkti tegevusest, ning kaitseb organisatsiooni missiooni ja mainet.

(13) Küberintsidentidest tingitud häiretel on iseloomulikud omadused, mis väärivad erilist tähelepanu; erinevalt teistest toimepidevust ähvardavatest ohtudest võivad need olla tahtlikud, levida omavahel ühendatud süsteemide vahel ning ohustada andmete ja side terviklust või konfidentsiaalsust, mitte ainult nende käideldavust.

(14) Toimepidevuse tagamise tõhusa kava jaoks on väga olulised korrapärased koolitused, õppused ja ajakohastused. Mida sagedamini toimepidevuse tagamise kava rakendamist harjutatakse, seda paremini on organisatsioon ette valmistatud, sest sellised õppused aitavad tuvastada lünki ja tutvustada personalile protseduure. Hästi koolitatud personal, kellel on selge arusaam oma rollist ja kohustustest, tegutseb häirete korral tulemuslikumalt. Sidusrühmade kaasamine õppustesse tagab, et nad mõistavad teabevahetuse protokolle ja teavad, mida tegelike häirivate sündmuste korral oodata.

(15) Õppused, stressitestid ja tegelikud intsidendid annavad väärtuslikke õppetunde. Toimepidevuse tagamise kava jätkuva asjakohasuse tagamiseks tuleks seda korrapäraselt ajakohastada, kajastades koolitustest, õppustest, stressitestidest, tegelikest sündmustest ja tehnoloogia arengust saadud kogemusi.

([5]) Ühisteatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi kriisivalmiduse strateegia kohta, 26.3.2025, JOIN(2025) 130 final.

([6]) Varssavis 8. ja 9. juulil 2016 toimunud Põhja-Atlandi Nõukogu kohtumisel osalenud riigipeade ja valitsusjuhtide avaldus „Commitment to enhance resilience“.

([7]) Näiteks tarkvarauuendused, asutuse e-posti domeeni muudatused, millest ei teatata, kontaktandmete muudatused, millest ei teatata, püsiv personalipuudus või see, kui samaaegselt jääb pensionile suur osa kriitilise tähtsusega personalist, keda ei saa hakata asendama enne nende pensionilejäämise kuupäeva.

(16) Kui riiklik kontaktpunkt on osa üksusest, mis kuulub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2022/2555 ([8]) kohaldatavate sätete kohaldamisalasse, tuleks stressitestist saadud õppetunde arvesse võtta küberturvalisuse riskijuhtimismeetmete rakendamisel, eelkõige seoses talitluspidevuse, varundushalduse, avariitaaste ja kriisiohjega.

(17) Elanikkonnakaitse valdkonna riikliku pädeva asutuse toimepidevuse tagamine tähendab asutuse riikliku kontaktpunkti toimimisest enamat. Seepärast võib käesolev soovitus olla ka väärtuslik võrdlusalus toimepidevuse arendamiseks riiklikes organisatsioonides ja elanikkonnakaitsesüsteemides kooskõlas otsuse nr 1313/2013/EL põhjendusega 7.

(18) Käesolev soovitus peaks olema kõikehõlmav, kajastades liikmesriikide ja liidu mehhanismis osalevate riikide riiklike kontaktpunktide struktuuride ja funktsioonide mitmekesisust. Seda tuleks kohaldada paindlikult ja kohandada vastavalt iga riikliku kontaktpunkti volitustele, kontekstile, asjaoludele ja tegevusraamistikule, võttes arvesse, et riiklikel kontaktpunktidel on erinevad omadused, nad tegutsevad erinevate õigusraamistike alusel ja seisavad silmitsi erinevate raskustega, mis võivad toimepidevuse tagamiseks nõuda kohandatud lähenemisviise.

(19) Käesolev soovitus põhineb häirivate sündmuste korral ööpäevaringset toimepidevust käsitleva eksperdirühmaga (mille komisjon moodustas 2025. aastal) peetud konsultatsioonide tulemustel ning see peaks täiendama toimepidevusega seotud olemasolevaid väljakujunenud standardeid ja suuniseid ([9]),

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. ADRESSAADID

Käesolev soovitus on adresseeritud liikmesriikide ja liidu mehhanismis osalevate riikide pädevatele asutustele.

Liikmesriigid võivad leida, et see on asjakohane ka muude riiklike kriisikeskuste ja liidu mehhanismi võimekusi haldavate üksuste puhul.

2. MÕISTED

Käesolevas soovituses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) **„riiklik pädev asutus“** – liikmesriigi või liidu mehhanismis osaleva riigi ([10]) poolt liidu mehhanismi raames otsuse nr 1313/2013/EL artikli 29 kohaselt määratud asutus;

b) **„riiklik kontaktpunkt“** – liikmesriigis või liidu mehhanismis osalevas riigis tegutsev ERCC kontaktpunkt, mis on määratud otsuse nr 1313/2013/EL artikli 9 lõike 7 ja rakendusotsuse (EL) 2025/704 artikli 3 lõike 1 kohaselt ning mis on kättesaadav ööpäevaringselt;

c) **„kriitilise tähtsusega funktsioonid“** – riikliku kontaktpunkti tegevus, toimingud või teenused, mis on olulised tema volituste ja missiooni teostamiseks ning mida ei saa katkestada või mis tuleb lühikese, eelnevalt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul taastada. Käesolevate suuniste kohaldamisel sõltub funktsiooni liigitamine kriitilise tähtsusega funktsiooniks sellest, kui kiireloomuliselt see tuleb häire korral taastada, mitte üksnes selle strateegilisest, operatiivsest või institutsioonilisest olulisusest. Seega ei loeta kriitilise tähtsusega funktsioonideks selliseid strateegiliselt, tegevuslikult või institutsiooniliselt olulisi funktsioone, mille toimimise katkemine või pikaajaline viibimine ei põhjusta vastuvõetamatut mõju;

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv) (ELT L 333, 27.12.2022, lk 80, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([9]) Rahvusvahelised standardid: ISO 22301:2019 (toimepidevuse juhtimissüsteemid); FEMA 1. föderaalne ettekirjutus toimepidevuse kohta (Federal Continuity Directive, 2017) ja 2. föderaalne ettekirjutus toimepidevuse kohta (2017), toimepidevuse suuniste ringkiri (Continuity Guidance Circular, 2018, 2024. aastal ajakohastatud versioon), tegevusprotsesside analüüsi ja tegevusele avalduva mõju analüüsi juhend (Business Process Analysis and Business Impact Analysis User Guide, 2019); toimepidevuse instituudi (Business Continuity Institute) hea tava suunised (2018).

([10]) Osalevate riikide kohta vt otsuse nr 1313/2013/EL artikkel 28.

d) **„kriitilise tähtsusega personal“** – riikliku kontaktpunkti personal, kes täidab või toetab kriitilise tähtsusega funktsioone ja/või kes kuulub häirivat sündmust haldavasse või sellele reageerivasse meeskonda;

e) **„väikesearvuline kriitilise tähtsusega personal“** – selline kriitilise tähtsusega personal, kelle väike arv põhjustab toimepidevuse seisukohast haavatavust, juhul kui ta puudub või ei saa töötada, sest tal on salastatud teabele juurdepääsu luba, volitus, otsustusroll, juurdepääsuõigus, eksperdi- ja muud teadmised või keeleoskus, mis on nõutav teatava tegevuse jaoks, mida on vaja kriitilise tähtsusega funktsiooni toimepidevuse tagamiseks;

f) **„personaliga seotud kitsaskoht“** – olukord, kus kriitilise tähtsusega funktsiooni toimepidevus sõltub ühe või mitme väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali liikme kättesaadavusest;

g) **„toimepidevus“** – riikliku kontaktpunkti suutlikkus säilitada oma kriitilise tähtsusega funktsioonide, sealhulgas tegevuse, toimingute või teenuste toimimine, kui nende funktsioonide täitmiseks vajalikud ressursid, nagu kriitilise tähtsusega personal, sissetulev teave, teenused, tooted, tarvikud, eelarvelised eraldised, seadmed, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) süsteemid või asukohad, muutuvad kättesaamatuks või kasutuskõlbmatuks või need kahjustuvad või katkevad;

h) **„toimepidevuse tagamise kava“** või **„kava“** – riikliku kontaktpunkti toimepidevuse tagamist käsitlev ühtne dokument või protseduuride kogum;

i) **„häiriv sündmus“** – intsident või asjaolu, mis takistab riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsiooni täitmist võib tekitab selles olulisi viivitusi;

j) **„taastamine“** – riikliku kontaktpunkti tegevussuutlikkuse, rajatiste, süsteemide ja ressursside taastamine pärast häireid.

3. SOOVITUSED RIIKLIKE KONTAKTPUNKTIDE TOIMEPIDEVUSE TAGAMISEKS

3.1. Peamised soovitused

1. Riiklik kontaktpunkt peaks välja töötama toimepidevuse tagamise sidusa ja tervikliku kava või dokumenteeritud protseduuride kogumi, mis hõlmab toimepidevuse kõiki elemente. Jaotis 3.2 sisaldab täiendavaid soovitusi toimepidevuse tagamise kava kohta.

2. Toimepidevuse kavandamise eesmärk on tagada, et häirivate sündmuste korral suudab riiklik kontaktpunkt halvenenud tingimustes täita oma kriitilise tähtsusega funktsioone. Seega tuleks toimepidevuse kavandamisel eeldada, et häirivad sündmused leiavad aset ja et tavapärased tegutsemistingimused ei pruugi taastuda kohe või mõnikord üldse mitte kunagi. Riiklik kontaktpunkt peaks suutma säilitada kriitilise tähtsusega funktsioonide toimimise halvenenud tingimustes, kasutades alternatiivseid protseduure, rajatisi ja sidekanaleid ning vähendatud ressursse kuni täieliku suutlikkuse taastamiseni.

3. Häirivate sündmuste ajal tuleks esmatähtsaks pidada riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks vajalikke ressursse. See võib tähendada loobumist funktsioonidest, mis ei ole kriitilise tähtsusega funktsioonid.

4. Toimepidevuse tagamise kord peaks tagama riikliku kontaktpunkti olukorrateadlikkuse säilitamiseks ja otsuste tegemise toetamiseks vajaliku operatiivteabe katkematu kogumise, analüüsi, kinnitamise ja levitamise häirete kogu kestuse ajal.

5. Toimepidevuse tagamisel on peamiseks ressursiks koolitatud personal. Kuigi toimepidevuse tagamise kava, sellega seotud kord ja varulahendused toetavad toimepidevust, sõltub toimepidevus lõppkokkuvõttes sellest, kas personal suudab pingelises olukorras langetada otsuseid ja teha vastavaid toiminguid.

6. Toimepidevuse kavandamise aluseks peaks olema põhjalik arusaam selle organisatsiooni haldus- ja tegevuskorrast, kuhu riiklik kontaktpunkt kuulub. Selle saavutamiseks tuleks aktiivselt edendada ja soodustada koostööd osakondade vahel.

7. Riiklik kontaktpunkt peaks hindama oma tegevuse häirete võimalikke allikaid. Hindamisel tuleks keskenduda riikliku kontaktpunkti tegevuse häirimise potentsiaalile ja kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuvaks toimimiseks vajaliku reageerimiskava väljatöötamisele.

8. Toimepidevust ähvardavate ohtude hindamisel tuleks erilist tähelepanu pöörata ajatundlikele protsessidele ja kitsaskohtadele, sealhulgas järgmistele:

   a) üksikud teabeallikad või teave, mida teab ainult piiratud arvul inimesi, sealhulgas salastatud teave;

   b) ainulaadsed seadmed või ainulaadsed teenuseosutajad, millest/kellest sõltuvad kriitilise tähtsusega funktsioonid;

   c) üksikud sidekanalid, kontaktisikud või otsustajad;

   d) väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali kättesaadavus.

9. Personali, rajatiste, side, IKT-süsteemide, logistika ja otsustusprotsessidega seotud kitsaskohad tuleks kindlaks teha ja kõrvaldada. Kui kitsaskohad on vältimatud, tuleks kehtestada asjakohased ennetus- ja leevendusmeetmed, sealhulgas jaotises 3.9 soovitatud meetmed, ja neid testida.

10. Iga häire, õppuse ja stressitesti puhul tuleks teha kindlaks saadud õppetunnid ja nende põhjal parandada toimepidevuse tagamise korda, seeläbi tugevdades aja jooksul vastupanuvõimet.

11. Liidu mehhanismi riiklike kontaktpunktide toimepidevuse ja stressitestimise kontekstis tuleks kaaluda järgmisi mitteammendavaid häirivate sündmuste kategooriaid (kategooriate kirjeldused on esitatud I lisas):

   a) ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus;

   b) elektrivarustuse katkemine;

   c) IKT-süsteemide häire või tõrge;

   d) personali ulatuslik puudumine või väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumine.

12. Riiklik kontaktpunkt peaks tagama oma suutlikkuse tegevust jätkata, kui esineb üks või mitu punktis 11 loetletud toimepidevust mõjutavat asjaolu.

3.2. **Riikliku kontaktpunkti toimepidevuse tagamise kava**

13. Iga riiklik kontaktpunkt peaks välja töötama toimepidevuse tagamise sidusa, põhjaliku ja kirjaliku kava või samaväärse dokumenteeritud protseduuride kogumi, mis hõlmab toimepidevuse kõiki elemente ning milles on esitatud häirete korral rakendatavad süstematiseeritud meetmed, sealhulgas leevendusmeetmed ja viivitamatut sekkumist puudutavad kokkulepped.

14. Toimepidevuse tagamise kavas tuleks ette näha alternatiivne kord kõigi oluliste protsesside, eelkõige ajatundlike protsesside jaoks, tagades põhiressursside tõrke korral nende protsesside jätkumise. Varulahendused ja alternatiivne kord peaksid olema täiesti sõltumatud. Nende puhul ei tohiks tugineda samadele ressurssidele, näiteks samale hoonele, energiaallikale, sidekanalile, IKT-platvormile või teenuseosutajale. Samuti ei tohiks need tekitada uusi sõltuvusi, mis võiksid kaasa tuua täiendavaid häirete riske.

15. Toimepidevuse tagamise kava rakendamist tuleks korrapäraselt ja realistlikes tingimustes harjutada. Kava, mis ei ole koolituse, õppuste või stressitestide käigus valideeritud, ei tohiks pidada toimivaks. Toimepidevuse tagamise kavas tuleks näha ette kriitilise tähtsusega personali korrapärane kohustuslik koolitus, samuti korrapärased testid ja õppused, mis hõlmavad kava rakendamise käivitamist, ning kava süstemaatiline läbivaatamine ja ajakohastamine, tagades, et kõik asjaomased personali liikmed ja sidusrühmad on ajakohastustest teadlikud ja saavad nende kohta koolitust.

16. Sõltuvalt organisatsiooni struktuurist peaks riiklik kontaktpunkt kaasama toimepidevuse tagamise kava väljatöötamisse personali, kes ei ole otseselt seotud kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmisega, kuid kellel on organisatsiooni funktsioonide üldiseks mõistmiseks vajalikud oskused või teadmised.

17. Riiklikud kontaktpunktid peaksid kaaluma oma organisatsioonis toimepidevuse tagamise kavale pühendatud koordineerimisfunktsiooni määramist. Sõltuvalt riikliku kontaktpunkti suurusest ja struktuurist tuleks toimepidevuse koordineerimise funktsiooni täita ühe kindla koordinaatori, asjakohaste tegevusvaldkondade esindajaid koondava spetsiaalse meeskonna või riigi kontekstiga kohandatud muu korra kaudu. Meeskonna moodustamise korral peaksid sellesse kuuluma liikmed, kellel on eksperditeadmised kava rakendamisega seotud tegevusvaldkondades, nagu IKT-süsteemid, alternatiivsed ruumid, inimressursid või logistika. Toimepidevuse koordineerimise funktsiooni ülesanne peaks olema tagada toimepidevuse tagamise kava järjekindel rakendamine, korrapärane läbivaatamine ja ajakohastamine, sealhulgas kava aluseks olevate ressursside ja kordade kontrollimine.

3.3. **Kriitilise tähtsusega funktsioonide kindlaksmääramine**

18. Riiklik kontaktpunkt peaks määrama kindlaks oma kriitilise tähtsusega funktsioonid ning koostama nende loetelu ja hoidma seda loetelu ajakohasena. Lisaks liidu mehhanismiga seotud funktsioonidele, nagu abitaotluste haldamine ning liidu mehhanismi raames reageerimisvõimekuste pakkumine ja kasutuselevõtmine, võib riiklikul kontaktpunktil olla vaja tagada ka organisatsiooni muude kriitilise tähtsusega funktsioonide toimimise järjepidevus. Nendeks võivad olla näiteks tegevuse koordineerimine riiklike või piirkondlike ametiasutustega, koostöö teiste rahvusvaheliste organisatsioonidega, avalike hoiatuste väljastamine ja kõrgema tasandi otsuste tegemise toetamine.

Iga kriitilise tähtsusega funktsiooni puhul peaks riiklik kontaktpunkt kehtestama tulemuseesmärgid, määrates ühtlasi kindlaks teenuste maksimaalse vastuvõetava halvenemise häirivate sündmuste ajal. Need eesmärgid peaksid asjakohasel juhul hõlmama katkestuse maksimaalset talutavat kestust, taastamise sihtkestust, operatiivteabe vastuvõetavat kadu, minimaalset personali arvu, side toimimist ja otsuste tegemise suutlikkust. Neist eesmärkidest tuleks lähtuda toimepidevuse tagamise kava koostamisel ja need peaksid olema stressitestide tulemuste hindamise aluseks. II lisa sisaldab näiteid tulemuseesmärkide kohta.

19. Soovitatav on järjestada kriitilise tähtsusega funktsioonid vastavalt nende prioriteetsusele või nende toimimise taastamise kiireloomulisusele.

3.4. **Tegevusprotsesside analüüs ja varuressursid**

20. Riiklik kontaktpunkt peaks kriitilise tähtsusega funktsioonide loetelu põhjal tegema tegevusprotsesside analüüsi ja töötama välja varulahendused, et tagada oma kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuv täitmine. Tegevusprotsesside analüüsi abil tuleks muu hulgas saavutada põhjalik arusaam funktsioonide toimimisest, määrates iga funktsiooni puhul kindlaks järgmise:

a) funktsiooni sisuks olevad ülesanded;

b) ülesannete ajastus ja järjestus, sealhulgas kestus, ning ajatundlikud etapid;

c) kes millist ülesannet täidab, sh nõutav profiil, oskusteave või koolitus;

d) teabevoog, sh andmete, taotluste ja väljundite liikumine osalejate ja süsteemide vahel;

e) kes protsessi(d) valideerib või heaks kiidab;

f) milliseid ressursse kasutatakse ja milliseid väliste osalejate sisendeid on vaja, sealhulgas teave, andmekogumid, teenused, tooted, tarvikud, eelarvelised eraldised, seadmed, IKT-süsteemid ja asukohad (näiteks eraettevõtjad, kes tarnivad energiat või osutavad turvateenuseid). Erilist tähelepanu tuleks pöörata teabe salastatuse tasemele ning teabe haldamiseks kasutatavatele ruumidele ja seadmetele;

g) millised on funktsiooni väljundid, sealhulgas teave, konkreetsed tooted või teenused või koordineerimis-, valideerimis- või loa andmise toimingud;

h) millised välised organisatsioonid või sidusrühmad väljundi(d) saavad;

i) millised on tegevuse puhul olulised sõltuvused ja vastastikused sõltuvused, sealhulgas suhted ja kokkulepped väliste osalejatega – teiste liikmesriikide ja liidu mehhanismis osalevate riikide ametiasutustega, elanikkonnakaitse partneritega, elutähtsa taristu käitajatega, teenuseosutajatega, tarnijatega jne –, täpsustades eeldatava sisendi või väljundi;

j) millised varuressursid ja alternatiivsed lahendused on kättesaadavad.

21. Riiklikel kontaktpunktidel soovitatakse tegevusprotsesside analüüsimisel võtta arvesse III lisas esitatud tabelit.

3.5. **Alternatiivsete rajatiste ja seadmetega seotud soovitused**

22. Riiklik kontaktpunkt peaks tagama oma tegevuse jätkamise suutlikkuse, sealhulgas oluliste seadmete kättesaadavuse, kui tema ruumid muutuvad ajutiselt ligipääsmatuks või kasutuskõlbmatuks.

23. Põhi- ja alternatiivsed rajatised ning ajutised lahendused peaksid olema turvalised ja asjakohase salastatuse tasemega. See tase peaks vastama lahendatava kriisi laadile ja käideldava teabe tundlikkuse või salastatuse tasemele.

3.6. **Elektrivarustusega seotud soovitused**

24. Riiklik kontaktpunkt peaks tagama oma suutlikkuse jätkata tegevust nii kohalike kui ka laialdaste elektrikatkestuste korral.

25. Põhi- ja alternatiivsete rajatiste, sealhulgas ajutiste rajatiste puhul tuleks korraldada vastupidav elektrivarustus ja näha ette varulahendused, et riiklik kontaktpunkt saaks pikkade elektrikatkestuste ajal tegevust jätkata ja oma kriitilise tähtsusega funktsioone täita.

26. Riiklike kontaktpunktide puhul ette nähtud meetmeid tuleks vajaduse korral rakendada viisil, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/941 ([11]) alusel kehtestatud riiklike elektrisektori ohuvalmiduskavadega ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu gaasivarustuskindluse määruse (EL) 2017/1938 ([12]) alusel kehtestatud riiklike ennetavate tegevuskavade ja hädaolukorra lahendamise kavadega, samuti kehtiva riikliku kriisiohjekorraga.

3.7. **IKT-süsteemidega seotud soovitused**

27. Riiklik kontaktpunkt peaks tagama, et tema kriitilise tähtsusega funktsioone toetavad IKT-süsteemid on töökindlad ja vastupidavad. Erilist tähelepanu tuleks pöörata järgmisele:

a) pidev juurdepääs andmebaasidele, dokumentidele ja e-kirjadele, sealhulgas kontaktisikute ajakohastatud loetelude kättesaadavus, pidev teabevahetus ERCCga, liikmesriikidega ja liidu mehhanismis osalevate riikidega ning teabe kogumiseks ja jälgimiseks ning võetud meetmete registreerimiseks kasutatavate töötlemis- ja haldussüsteemide toimepidevus;

b) tehnoloogia integreerimine, tagades oluliste süsteemide ühilduvuse ja koostalitlusvõime kaugseadmete ja alternatiivsete asukohtadega, sealhulgas nende asukohtade võime ühenduda ühise hädaolukordade side- ja infosüsteemiga (CECIS) ning käidelda salastatud teavet kaugtöö korral; eeltoodus tuleks veenduda asjakohaste testide abil;

c) teabe ja side turvalisus, sealhulgas võimalus luua salastatud ühendusi ja vahetada salastatud teavet nii riiklikul kui ka rahvusvahelisel tasandil;

d) kõigi riiklikus kontaktpunktis kasutatavate seadmete ja tarkvara kolmandatest isikutest tarnijate andmed.

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/941, mis käsitleb ohuvalmidust elektrisektoris ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2005/89/EÜ (ELT L 158, 14.6.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1938, mis käsitleb gaasivarustuskindluse tagamise meetmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 994/2010 (ELT L 280, 28.10.2017, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj).

28. Erilist tähelepanu tuleks pöörata küberintsidentidele kui IKT-häirete eraldi kategooriale. Riiklik kontaktpunkt peaks kaaluma oma toimepidevuse tagamise laiema korra raames riikliku küberturvalisuse asutusega tegevuse koordineerimise protokollide kehtestamist. Sellised meetmed peaksid hõlmama varajase hoiatamise kanaleid, ühiseid intsidentidele reageerimise protokolle ja riiklikku kontaktpunkti mõjutava küberintsidendi ajal rollide täpsustamist.

3.8. **Inimressurssidega seotud soovitused**

29. Riiklik kontaktpunkt peaks tagama, et tal on piisavalt personali, et jätkata tegevust olukorras, kus personali kättesaadavus on piiratud, ning et tema personalil on vajalikud profiilid ja oskused.

30. Riiklik kontaktpunkt peaks kaaluma järgmist:

a) asjakohaste oskuste ja taustaga personali, sealhulgas kriisiohjekogemustega ja vajaduse korral salastatud teabe käitlemiseks vajaliku juurdepääsuloaga personali olemasolu tagamine. Riiklik kontaktpunkt peaks välja töötama ametialase pädevuse kontrollimise mehhanismid ja neid rakendama ning pakkuma põhjalikke kaasamis- ja täienduskoolitusprogramme, et säilitada ja tugevdada personali oskusi, tagades, et liidu mehhanismi aktiveerimisel on personal täielikult valmis tulemuslikult tegutsema. Koolitus peaks hõlmama ka inimlikust eksimusest või pahatahtlikust tegevusest tingitud häirete ennetamist, sealhulgas olulist küber- ja infoturbe alast teadlikkust, näiteks sotsiaalsest manipulatsioonist tulenevat riski;

b) korrapärase koolituse pakkumine, et hoida personal kursis toimepidevuse tagamise korraga ning peamistes ja alternatiivsetes asukohtades seadmete ja IKT-süsteemide kasutamisega. Riiklik kontaktpunkt peaks uurima võimalusi pakkuda oma personalile täienduskoolitust pikaajaliste katastroofide ja kriiside ohjamise ning liidu mehhanismi operatsioonide alal;

c) kavade väljatöötamine, et tagada personali rotatsioon pikaajalistes hädaolukordades, sh täiendava personalivajaduse katmine. Riiklik kontaktpunkt peaks looma selgete rollidega töörühmad ja töötama välja järgluskavad, et parandada tegevuse koordineerimist kriiside ajal;

d) transpordikorra kehtestamine, tagamaks, et kriitilise tähtsusega personal jõuab vajaduse korral kohta, kus tal tuleb oma ülesandeid täita, olgu siis tegemist põhilise tegevuskoha, alternatiivse tegevuskoha või mobiilse üksusega;

e) asjakohaste kaitsemeetmete kehtestamine, et tagada personali tervise ja ohutuse kaitse;

f) personali heaolu kavade väljatöötamine, mis hõlmavad toitu, vett, majutust, juurdepääsu riikliku kontaktpunkti rajatistele ja psühholoogilist tuge, et aidata personalil toime tulla stressi ja väsimusega. Neis kavades tuleks võtta arvesse pikaajalist tegevust kitsastes tingimustes ja kriitilise tähtsusega personali individuaalseid või isiklikke asjaolusid, sealhulgas asjakohasel juhul perekondlikke vajadusi;

g) andmekaitse- ja privaatsuspoliitika kehtestamine, tagamaks, et toimepidevuse kavandamine on isikuandmete kaitsega kooskõlas nii intsidentide ajal kui ka nende järel.

31. Toimepidevuse tagamise asjakohase korra, struktureeritud ja süstemaatilise ristkoolituse ning korrapäraste õppuste kaudu tuleks tagada, et kriitilise tähtsusega funktsioone suudavad toetada mitu koolitatud personali liiget, mis väldib personaliga seotud kitsaskohti. Ükski kriitilise tähtsusega funktsioon ei tohiks sõltuda ainult ühe personali liikme olemasolust.

3.9. **Ennetus- ja leevendusmeetmed häirivate sündmuste eri kategooriate puhuks**

32. Selles jaotises on esitatud suunav loetelu soovitatavatest ennetus- ja leevendusmeetmetest iga häiriva sündmuse kategooria puhuks. Kuigi neid saab rakendada paralleelselt, peaks iga liikmesriik valima kõige asjakohasemad ja tõhusamad variandid, lähtudes oma riikliku kontaktpunkti volitustest, kontekstist, asjaoludest, suutlikkusest, tegevus- ja õigusraamistiku struktuurist ning riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioone mõjutada võivate häirete potentsiaalsetest põhjustest. Loetletud meetmeid ei pea rakendama samal ajal täies mahus, kuna mõnel juhul võib ühe meetme rakendamine olla vastuolus teise meetme rakendamisega või nõuda liiga suuri investeeringuid.

33. Soovitatavad ennetus- ja leevendusmeetmed ruumide ligipääsmatuse või kasutamiskõlbmatuse puhuks:

a) riikliku kontaktpunkti jagamine kaheks või enamaks geograafiliselt eraldiseisvaks keskuseks, mis tegutsevad samal ajal ning pakuvad üksteisele vastastikust asendamisvalmiduse ja koormuse jagamise toetust;

b) kolimine riikliku kontaktpunkti asutuse hallatavatesse alternatiivsetesse ruumidesse;

c) eelnevalt kehtestatud kord kriitilise tähtsusega personali transportimiseks alternatiivsetesse ruumidesse (sealhulgas halbade ilmastikutingimuste korral);

d) kaugtöö (mis hõlmab paindlikkust ülesannete puhul, mida saab täita väljaspool riikliku kontrollpunkti füüsilist asukohta);

e) mobiilsed juhtimisüksused, mis saavad ajutiselt vastu võtta riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega personali;

f) teiste asutustega nende ruumide kasutamiseks sõlmitud halduskokkulepete aktiveerimine;

g) tegevuse delegeerimine.

34. Soovitatavad ennetus- ja leevendusmeetmed elektrivarustuse katkemise puhuks:

a) generaatorite ja katkematu toite allikate kasutuselevõtmine;

b) kütusega eelisjärjekorras varustamise kord ja vastavad tarnelepingud tarnijatega;

c) energiasõltumatus ja alternatiivsed energiaallikad kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks;

d) olemasoleva võimsuse võimalikult tõhus kasutamine;

e) kolimine riikliku kontaktpunkti asutuse hallatavatesse alternatiivsetesse ruumidesse, kus on tagatud elektrivarustus;

f) kaugtöö tagatud elektrivarustusega hoonest;

g) end ise elektriga varustavad mobiilsed juhtimisüksused;

h) teiste asutustega nende ruumide (kus on tagatud elektrivarustus) kasutamiseks sõlmitud halduskokkulepete aktiveerimine;

i) tegevuse delegeerimine.

35. Soovitatavad ennetus- ja leevendusmeetmed IKT-süsteemide häirete või tõrgete puhuks:

a) liiasus;

b) andmete korrapärane ja turvaline varundamine, sealhulgas koopiate võrguväline ja kaugsäilitus;

c) alternatiivsed IKT-süsteemid, platvormid ja sidekanalid;

d) hädaolukorra IKT-toe meeskonnad või valves olevad tehnilise reageerimise üksused;

e) küberintsidentidele reageerimise protseduurid, mis on kooskõlastatud riikliku küberturvalisuse asutusega;

f) oluliste kontaktisikute nimekirjade, peamiste protseduuride ja tegevusalaste dokumentide võrguvälised koopiad;

g) mobiilsed juhtimisüksused, millel on juurdepääs IKT põhi- ja varusüsteemidele;

h) kolimine riikliku kontaktpunkti asutuse hallatavatesse alternatiivsetesse ruumidesse, kus on juurdepääs IKT põhi- ja varusüsteemidele;

i) teiste asutustega nende ruumide (kus on juurdepääs IKT-süsteemidele) kasutamiseks sõlmitud halduskokkulepete aktiveerimine.

36. Soovitatavad ennetus- ja leevendusmeetmed personali ulatusliku puudumise ja väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumise puhuks:

a) ületunnitöö korraldamine (lühiajaline lahendus);

b) ülesannete ümberjaotamine olemasoleva personali vahel;

c) asutuses eelnevalt kindlaks määratud koolitatud ja lühikese etteteatamisega kättesaadav personali reserv;

d) personali värbamise prioriseerimine;

e) investeerimine kriitilise tähtsusega personali hoidmisse;

f) kriitilise tähtsusega personali perekondade toetamine;

g) personaliga seotud kitsaskohtade vältimine volituste delegeerimise ja ühise juhtimise edendamise kaudu.

37. IV lisas on esitatud tehnilised suunised kõigi loetletud meetmete rakendamiseks.

3.10. **Toimepidevus liidu mehhanismi aktiveerimise korral**

38. Liidu mehhanismi operatsioonide tõhustamiseks ja toimepidevuse tagamiseks on soovitatav rakendada järgmisi meetmeid.

a) Kui riigil on juurdepääs üleeuroopalisele valitsusasutuste telemaatiliste teenuste võrgule (TESTA) või selle järglasele TESTA-EIRIS, tuleks määrata riiklik TESTA koordinaator. Tuleks tagada, et riigi CECISe kontaktpunktil on riikliku TESTA koordinaatori kontaktandmed ja et need andmed on ajakohased. Tuleks tagada, et riigi CECISe kontaktpunkt mõistab riigisisesele TESTA lüüsile kohaliku/riigi tasandi juurdepääsu toimepidevuse kava.

b) Tuleks töötada välja protokollid, et liidu mehhanismi kaudu abi taotlemisel eristada TESTA ühenduse tõrkeid ja CECISe platvormi tõrkeid ning võimaldada riikliku kontaktpunkti riigis TESTA häire korral abitaotluste esitamist.

c) Asjakohasel juhul tuleks uurida võimalust sõlmida vastastikuse operatiivtoe pakkumiseks kokkulepped riigi teiste asutustega, et riiklik kontaktpunkt saaks jätkata oma kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmist, kui häire halvendab märkimisväärselt riikliku kontaktpunkti suutlikkust tagada oma toimepidevus. Sellised kokkulepped peaksid eelkõige hõlmama TESTA võrgule juurdepääsu omavaid asutusi, et riiklik kontaktpunkt saaks juurdepääsu CECISele alternatiivsetest ruumidest.

d) Asjakohasel juhul tuleks uurida võimalust sõlmida vastastikuse operatiivtoe pakkumiseks kahepoolsed halduskokkulepped naaberriikidega, mis on liikmesriigid või liidu mehhanismis osalevad riigid, selliste olukordade puhuks, kus häired halvendavad märkimisväärselt riikliku kontaktpunkti suutlikkust tagada oma toimepidevus ja alapunktis b osutatud kokkulepped ei ole võimalikud. Need kokkulepped peaksid võimaldama riiklikul kontaktpunktil kasutada nende riikide ruume ja juurdepääsu TESTA võrgule.

e) Uutele personali liikmetele tuleks korraldada koolitus CECISe kasutamise alal ja kavandada tuleks personali korrapäraseid õppusi.

f) Tuginedes riiklikule elanikkonnakaitse struktuurile, tuleks toimepidevuse tagamise kavas näha ette kord, millega tagatakse sujuv teabevahetus riikliku kontaktpunkti ja muude asjaomaste asutuste vahel, kellel on vajaduse korral õigus taotleda liidu mehhanismi aktiveerimist.

g) Toimepidevuse tagamise kavas tuleks arvesse võtta riigisiseseid sidusrühmi, kes omavad ja haldavad liidu mehhanismi võimekusi, mis ei kuulu riikliku kontaktpunkti asutusele, kuid mille saaks taotluse korral teha liidu mehhanismi kaudu sekkumiseks kättesaadavaks.

39. Toimepidevuse tagamise kava peaks olema kooskõlas komisjoni 29. novembri 2024. aasta soovitusega vastuvõtva riigi toetuse ELi suuniste kohta, ([13]) eelkõige seoses liidu mehhanismi aktiveerimisega riikliku kontaktpunkti poolt ja kontaktpunkti rolliga vastuvõtva riigi toetuses ([14]).

([13]) C(2024) 8339.

([14]) Vastuvõtva riigi toetus on otsuse nr 1313/2013/EL artikli 4 punktis 9 määratletud kui abi saava või abi saatva riigi või komisjoni tegevus valmisoleku- ja reageerimisetapis, eesmärgiga eemaldada võimalikud takistused rahvusvahelise abi jagamisel, mida pakutakse liidu mehhanismi kaudu. See hõlmab liikmesriikide toetust, et lihtsustada kõnealuse abi transiiti läbi nende territooriumi.

3.11. **Toimepidevuse tagamise kava aktiveerimine**

40. Riikliku kontaktpunkti toimepidevuse tagamise kavas tuleks kindlaks määrata erinevad häire laadist ja ulatusest sõltuvad aktiveerimistasemed, sealhulgas osaline aktiveerimine, mille korral riiklik kontaktpunkt jätkab tegevust oma põhiruumides kohandatud protseduuride alusel, ja täielik aktiveerimine, mille korral kolitakse alternatiivsetesse ruumidesse või rakendatakse muud alternatiivset korda.

41. Kriteeriumid, aktiveerimistasemed ja käivitavad sündmused ning aktiveerimise lubamiseks volitatud asutus tuleks kindlaks määrata riiklikul tasandil kooskõlas iga riikliku kontaktpunkti struktuuri ja tegevusraamistikuga. Aktiveerimisvoogu illustreeriv näide on esitatud V lisas.

42. Aktiveerimisprotseduurid peaksid võimaldama toimepidevuse tagamise korra õigeaegset aktiveerimist nii tegelikele kui ka eeldatavatele häiretele reageerimiseks, sealhulgas väljaspool tavapärast tööaega toimuvate sündmuste korral ja selliste sündmuste korral, mille kohta on olemas eelhoiatus.

43. Kui intsident põhjustab häireid riikliku kontaktpunkti toimepidevuses ja kutsub esile tema toimepidevuse kava aktiveerimise, peaks riiklik kontaktpunkt kaaluma ERCC teavitamist.

3.12. **Koolitus, õppused ja korrapärane testimine**

44. Toimepidevuse kava alal tuleks korraldada korrapäraselt koolitust ning kava rakendamist tuleks korrapäraselt harjutada ja testida. Soovitatav on planeerida korrapäraseid teadlikkuse suurendamise ja teabeüritusi ning toimepidevuse kavaga seotud koolitusi ja õppusi. Muu korrapärane koolitus, näiteks kaasamiskoolitus uute personali liikmete värbamisel, peaks samuti hõlmama toimepidevuse tagamise kava vajalikke elemente. Lisaks tuleks kaaluda võimalust kaasata korrapärastesse sihipärastesse teadlikkuse suurendamise ja teabeüritustesse ning õppustesse väliseid sidusrühmi, keda riikliku kontaktpunkti tegevuses esinevad häired võivad mõjutada.

45. Toimepidevuse tagamise kava tuleks testida vähemalt üks kord aastas. Sagedasemat testimist tuleks kaaluda juhul, kui see on põhjendatud riikliku kontaktpunkti struktuuri, tegevuskonteksti või riskiprofiiliga.

3.13. **Taastamine**

46. Kui häiriva sündmuse negatiivne mõju on maandatud, peaks riiklik kontaktpunkt käsitlema järkjärgulist naasmist tavapärase tegevuse juurde toimepidevuse tagamise eraldi etapina: taastamine on etapp, kus riiklik kontaktpunkt läheb toimepidevuse tagamise korra juurest tagasi tavapärase korra juurde, sealhulgas asudes taas täitma olulisi (kuid mitte kriitilise tähtsusega) funktsioone, mis võidi ajutiselt peatada.

47. Toimepidevuse tagamise kavas tuleks kindlaks määrata taastamise alustamise tingimused, ülemineku lubamiseks volitatud asutus ning tavapärase tegevuse ohutuks taastamiseks vajalikud sammud.

48. Taastamisetapi puhul tuleks kaaluda järgmist.

a) *Taastamiseks vajalikes tingimustes veendumine*. Enne üleminekut peaks riiklik kontaktpunkt kontrollima, kas häiriv sündmus on lahendatud või selle tagajärgi piisavalt leevendatud, kas põhiruumid, IKT-süsteemid ja sidekanalid toimivad jälle täielikult ning kas on kontrollitud andmebaaside ja dokumentide terviklust. Erilist tähelepanu tuleks pöörata häire ajal kopeeritud andmetele, et vältida toimepidevuse tagamise korra kehtimise ajal loodud teabe kaotsiminekut.

b) *Kriitilise tähtsusega funktsioonide järkjärguline üleminek*. Kriitilise tähtsusega funktsioone ei tohiks korraga tavapärase korra alla tagasi viia. Nende funktsioonide puhul peaks riiklik kontaktpunkt kaaluma üleminekut vastupidises tähtsuse järjekorras, alustades nendest, mille puhul lühike katkestus ülemineku ajal on kõige talutavam, ja jätkates kõige prioriteetsemate funktsioonide puhul toimepidevuse tagamise korra rakendamist, kuni tavapärase keskkonna stabiilsus on kinnitust leidnud. Ahelreaktsioonina levivate tõrgete riski vähendamiseks tuleks ülemineku ajal kasutada paralleelset toimimist.

c) *Oluliste funktsioonide täitmise taastamine*. Olulised funktsioonid, mis ei ole kriitilise tähtsusega ja mis häire ajal ajutiselt peatati, tuleks taastada alles siis, kui kriitilise tähtsusega funktsioonide stabiilsus tavapärase korra juures on kinnitust leidnud. Taastamise järjekorda ja tempot tuleks kohandada vastavalt personali kättesaadavusele, mõistes, et toimepidevuse tagamise korra alusel tegutsemine suurendab sageli töökoormust ja personali väsimust.

d) *Täiendavate haavatavuste kontrollimine*. Enne tavapärase korra juurde naasmist peaks riiklik kontaktpunkt kontrollima, ega toimepidevuse tagamise kord ei ole tekitanud täiendavaid haavatavusi.

49. Riiklikud kontaktpunktid peaksid tegema ka järgmist.

a) *Sündmusejärgne kokkuvõttev arutelu*. Selleks et aidata kindlaks teha, mis toimis ja mis mitte, peaks riiklik kontaktpunkt kavandama kokkuvõtva arutelu, kus osalevad kõik reageerimises osalenud personali kategooriad.

b) *Meetmete rakendamise järgne dokumenteerimine*. Pärast meetmete rakendamist peaks riiklik kontaktpunkt koostama struktureeritud dokumendi, milles võetakse kokku sündmuste jada, toimepidevuse tagamise korra aktiveerimine, kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmine, täheldatud lüngad ja saadud õppetunnid.

c) *Saadud õppetundide integreerimine toimepidevuse tagamise kavasse*. Pärast iga häirivat sündmust, mis tingis toimepidevuse tagamise kava aktiveerimise, peaks riiklik kontaktpunkt määrama tähtaja kava ajakohastamiseks, et see kajastaks saadud õppetunde, enne kui need ununevad. Seepärast peaks riiklik kontaktpunkt kehtestama protsessi tuvastatud puuduste ja parandusmeetmete jälgimiseks ning vajaduse korral ajakohastatud meetmete testimiseks. Kui see on asjakohane, tuleks saadud õppetundide põhjal parandada ka riikliku kontaktpunkti tavapärast tegevust.

3.14. **Teavitamisstrateegia**

50. Kuna häirivate sündmuste tõhus ohjamine hõlmab teabevahetust, peaks iga riiklik kontaktpunkt koostama kindla teavitamisstrateegia, milles võetakse arvesse riikliku kontaktpunkti vastutust üldise teabevahetuse ja kriisikommunikatsiooni eest. See strateegia peaks suunama riikliku kontaktpunkti otsuseid ja meetmeid seoses teabe jagamisega häirete ajal, tagades, et kõik asjaosalised või mõjutatud isikud saavad vajaliku teabe ja neil on vajaduse korral võimalik selle teabe põhjal tegutseda, aidates seeläbi hoida organisatsiooni mainet ja säilitada usaldust. VI lisa sisaldab soovitusi selle kohta, mida riiklik kontaktpunkt võiks kindla teavitamisstrateegia koostamisel arvesse võtta.

4. **SOOVITUSED STRESSITESTI KORRALDAMISEKS JA LÄBIVIIMISEKS**

51. Komisjon soovitab liidu mehhanismi raames tegutsevate riiklike kontaktpunktide stressitestimist. Selles jaotises antakse suuniseid stressitesti kavandamiseks ja hindamiseks.

4.1. **Otstarve ja eesmärgid**

52. Stressitesti tuleks kasutada selleks, et hinnata riikliku kontaktpunkti suutlikkust jätkata oma kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmist häirivates tingimustes. Selleks tuleks stressitest läbi viia piiratud ulatusega õppusena, mille eesmärk on hinnata olemasolevat toimepidevuse tagamise korda ja riikliku kontaktpunkti teatavate kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmist häirivates tingimustes, testides seejuures nii põhi- kui ka alternatiivseid ressursse.

53. Stressitest peaks täitma järgmisi üldeesmärke:

a) vaadata toimepidevuse tagamise kava läbi, seda ajakohastada ja valideerida ning hinnata riikliku kontaktpunkti toimepidevuse tagamisega seotud oskusteavet, seadmeid ja korda;

b) parandada arusaamist riikliku kontaktpunkti toimepidevusega seotud prioriteetidest ja piirangutest ning muuta hoiakuid;

c) teha kindlaks puudused, lüngad, kitsaskohad ja sõltuvused ning riikliku kontaktpunkti toimepidevuse tagamise kava ja kriitilise tähtsusega funktsioone toetavate ressursside, koolituse, seadmete ja korra parandamise võimalused;

d) hinnata riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega personali (eri tasanditel, sealhulgas juhtkonnas) suutlikkust täita oma rolle ja ülesandeid;

e) hinnata häirivates tingimustes tegevuse koordineerimist ja teabe vahetamist nii organisatsioonisiseselt kui ka väliste partneritega.

54. Stressitesti kavandamisel on soovitatav sõnastada stressitesti konkreetsed eesmärgid, mis on mõõdetavad ja vastavad testitavatele kriitilise tähtsusega funktsioonidele.

55. Stressitesti eesmärk ei tohiks seisneda selliste ohtude kindlakstegemises, mis võivad põhjustada riikliku kontaktpunkti tavapärast toimimist potentsiaalselt häirivaid intsidente.

4.2. **Ulatus**

56. Stressitesti ulatuse üle otsustamisel tuleks määrata kindlaks järgmine:

a) stressitesti konkreetsed eesmärgid;

b) hinnatavad kriitilise tähtsusega funktsioonid;

c) toimepidevust mõjutava häire laad ja kestus;

d) asjaomased ressursid, sealhulgas personal ja tema rollid, ruumid, seadmed ja IKT-süsteemid;

e) väliste sidusrühmade kaasamise ulatus.

4.3. **Stsenaarium**

57. Stsenaariumipõhine lähenemisviis peaks hõlmama selliste intsidentide (käivitavate sündmuste) tagajärgi, mis võivad põhjustada häireid riikliku kontaktpunkti tegevuses ja seega tingida toimepidevuse tagamise kava aktiveerimise. Soovitatav on harjutada erinevaid stsenaariume ja varieerida nende keerukust, valmistades seeläbi organisatsiooni ette mitmesugusteks võimalikeks tagajärgedeks. Tuleks tagada, et stsenaariumid hõlmavad raskusi, kuid on seejuures realistlikud, et saada sisuline ülevaade toimepidevuse tagamise kava toimivusest. VII lisas on esitatud kaks näidet stsenaariumide kohta.

58. Riiklikel kontaktpunktidel soovitatakse kasutada järgmist mittetäielikku loetelu käivitavatest sündmustest, mis tingivad toimepidevuse tagamise kava aktiveerimise: ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus (1), elektrivarustuse katkemine (2), IKT-süsteemide häired või tõrked (3) ning personali ulatuslik puudumine ja väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumine (4).

a) *1. käivitav sündmus: ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus*. Hoone, kus asub riiklik kontaktpunkt, on saanud füüsilisi kahjustusi või on ligipääsmatu või evakueeritud. Need asjaolud muudavad hoone määramata ajaks kasutuskõlbmatuks.

b) *2. käivitav sündmus: elektrivarustuse katkemine*. Elektrivõrgu rike jätab riikliku kontaktpunkti hoone elektrita. Elektrikatkestus kestab kauem, kui on riikliku kontaktpunkti varugeneraatori tööaeg, enne kui see vajab tankimist. Kui generaatori järelejäänud tööaja täpne kestus ei ole teada, tuleks katkestust käsitada tähtajatuna.

c) *3. käivitav sündmus: IKT-süsteemide häire või tõrge*. IKT-süsteemi tõrke tõttu ei saa riikliku kontaktpunkti tarkvara või rakendus(ed) tõhusalt toimida. See tõrge takistab ka juurdepääsu olulistele andmebaasidele, mistõttu on IKT-süsteemid määramata aja jooksul rivist väljas.

d) *4. käivitav sündmus: personali ulatuslik puudumine ja väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumine*. Märkimisväärsel osal personalist ei ole ootamatult võimalik oma ülesandeid täita. See puudujääk võib hõlmata väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumist või põhjustada tegevuses kitsaskohti. Personali puudumise kestus on eeldatavalt nii pikk, et ülejäänud personalil ei ole enam võimalik ületunnitöö koormust taluda.

59. Stressitestides tuleks järk-järgult kombineerida mitut häirivat sündmust, et hinnata riikliku kontaktpunkti suutlikkust tagada kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuv täitmine ahelreaktsioonina levivate või kombineeruvate häirete korral, mis mõjutavad korraga mitut ressurssi.

4.4. **Osalejad**

60. Osalejad on soovitatav kindlaks määrata vastavalt stressitesti eesmärkidele, kriitilise tähtsusega funktsioonidele ja stressitesti stsenaariumile.

4.5. **Hindamine, saadud õppetundide väljaselgitamine ja paranduste tegemine**

61. Stressitesti kavandamisel on soovitatav kehtestada hindamissüsteem. See aitab kindlaks teha toimepidevuse tagamise kavas esinevad lüngad ja parandamist vajavad valdkonnad ning ühtlasi hinnata õppuse üldist edukust. Samuti annab see aluse edaspidiseks planeerimiseks ja riikliku kontaktpunkti toimepidevuse alase koolituse korraldamiseks.

62. Soovitatav on kasutada süstematiseeritud hindamisvormi nii pärast tegelikke sündmusi kui ka pärast õppusi või koolitust, sealhulgas stressiteste. Stressitesti tegemisel soovitatakse riiklikel kontaktpunktidel kasutada VIII lisas esitatud hindamistabelit. Selles hindamistabelis soovitatakse hinnata toimepidevust kahest teineteist täiendavast vaatenurgast:

a) *toimepidevuse tagamise kava järgimine* ning

b) *kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuv täitmine ja eelnevalt kindlaksmääratud tulemuseesmärkide saavutamine*.

63. IX lisas esitatud tabeli eesmärk on toetada riiklikke kontaktpunkte hindamise kohta kokkuvõtte koostamisel, saadud õppetundide kindlakstegemisel ja vajalike paranduste kavandamisel. X lisa sisaldab osalejatelt tagasiside kogumiseks kasutatava küsimustiku vormi.

64. Liikmesriikidel ja liidu mehhanismis osalevatel riikidel palutakse pärast oma riikliku kontaktpunkti stressitestimist jagada ERCCga saadud õppetunde (mis ei ole tundliku iseloomuga) ja kavandatud parandusi.

Brüssel, 29. oktoober 2026

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Hadja LAHBIB

I LISA

Häirivate sündmuste kategooriad

Liidu mehhanismi raames tegutsevate riiklike kontaktpunktide toimepidevuse ja stressitestimise kontekstis saab eristada nelja häirivate sündmuste kategooriat:

— *Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus*. Riikliku kontaktpunkti ruume ei saa enam kasutada füüsilise või tegevusega seotud intsidendi tõttu, mis kas ajutiselt või alaliselt takistab või piirab oluliselt ligipääsu hoonele või selle kasutamist. Näited hõlmavad ka blokeeritud peamisi juurdepääsuteid, lähedalasuvate hoonete füüsilist kahjustumist ning tõrkeid või probleeme, mis mõjutavad kommunaalteenuseid ja -süsteeme, nagu veevarustus-, kütte-, ventilatsiooni- või turvasüsteem ([1]). Sellised intsidendid võivad põhjustada häireid riikliku kontaktpunkti tavapärases tegevuses, sundides ruume evakueerima, takistades neile ligipääsu või muutes need kasutuskõlbmatuks.

— *Elektrivarustuse katkemine*. Toimub elektrikatkestus, mis mõjutab riikliku kontaktpunkti ruume. Pikaajaline elektrivarustuse katkestus võib põhjustada varugeneraatorite kütusevarustusega seotud intsidendi. See võib mõjutada ka elektrist sõltuvaid süsteeme, sealhulgas IKT-süsteeme.

— *IKT-süsteemide häire või tõrge*. Riikliku kontaktpunkti tarkvara või rakendused ei toimi korralikult. Selline tõrge võib esineda mitmel kujul, nagu juurdepääsu kaotamine autentimisprobleemide tõttu, tõsine jõudluse halvenemine, andmelaostus või andmete käideldamatus, väliste süsteemide liideste tõrge või häired pärast uuendusi või küberintsidenti, sealhulgas sellised juhtumid nagu riikliku kontaktpunkti põhisüsteemi ebaseaduslik kehastamine, mis toob kaasa manipuleeritud teabe levitamise riikliku kontaktpunkti poolt.

— *Personali ulatuslik puudumine või väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumine*. Märkimisväärne hulk kriitilise tähtsusega personali liikmeid ei pääse ruumidesse või ei saa muul põhjusel töötada. Olukord on veelgi halvem, kui kriitilise tähtsusega funktsioonid sõltuvad ühest inimesest või piiratud väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali rühmast, kelle plaaniväline puudumine või mittekättesaadavus põhjustab häireid.

Need neli kategooriat loovad raamistiku häirete leevendamiseks vajalike meetmete mõistmiseks. Samas võivad häireid põhjustavad sündmused olla tingitud ka muudest intsidentidest, nagu teabe ootamatu sissevool, mis ületab riikliku kontaktpunkti suutlikkust seda hallata, või valeteabe levik, mis nõuab riikliku kontaktpunkti ressursse õige teabe väljaselgitamiseks ja levitamiseks.

Lisaks võivad häireid põhjustavad intsidendid olla omavahel seotud ja üks sündmus võib mõjutada korraga mitut valdkonda. Näiteks võib tulekahju muuta ruumid ligipääsmatuks, põhjustades samal ajal elektrikatkestuse ning kahjustades IKT-süsteeme ja andmeid. Häired võivad tuleneda ka tahtlikust või pahatahtlikust tegevusest, sealhulgas küberintsidentidest ja hübriidtegevusest, ning mitmest samaaegsest intsidendist, mis suurendavad intsidentide kogumõju. Seetõttu tuleb riiklikel kontaktpunktidel töötada välja põhjalik reageerimiskava, milles käsitletakse iga kategooriat eraldi, võetakse arvesse nende koosmõju ja valmistutakse samaaegsete häirete võimaluseks, et tagada oma toimepidevus.

([1]) Elektrivarustuse katkemist ning IKT-süsteemide häireid või tõrkeid käsitatakse eraldi kategooriatena.

II LISA

Tulemuseesmärkide näited

Võime	Soovituslik tulemuseesmärk (hinnata ja kohandada vastavalt riigi vajadustele)
Esmane olukorrateadlikkus	15 minuti jooksul
Toimepidevuse tagamise korra aktiveerimine	30 minuti jooksul
Alternatiivse side loomine	30 minuti jooksul
Alternatiivse juhtimiskoha toimimine	2 tunni jooksul
Otsuste tegemise toetamine	võimaluse korral katkematu
Kütusealane sõltumatus	vähemalt 72 tundi
Toidu- ja veealane sõltumatus	vähemalt 72 tundi
CECISe toimimine	60 minuti jooksul
Esimene operatiivolukorra teade ERCC-le	esimese operatiivaruandluse tsükli jooksul

III LISA

Tabel tegevusprotsesside analüüsi toetamiseks

1. kriitilise tähtsusega funktsioon	*Funktsiooni nimetus.*
Kirjeldus	*Lisage funktsiooni kirjeldus, sealhulgas ülesanded, mida see hõlmab.*
Sisendid	*Loetlege selle funktsiooni täitmiseks vajalikud sisendid (teave, andmekogumid, teenused, tooted, tarvikud, eelarvelised eraldised, seadmed, IKT-süsteemid ja asukohad) ja vajaduse korral neid pakkuvad välised üksused.*
Väljund	*Loetlege selle funktsiooni tulemuseks olevad andmed, tooted, teenused või meetmed ning nimetage välised organisatsioonid, üksused või asjaomased rühmad, kes neid saavad.*
Juhtimine (valideerimine või loa andmine)	*Loetlege selle funktsiooni täitmiseks vajaliku valideerimis- või loa andmise rolliga ametikohad, kui see on asjakohane.*
Kriitilise tähtsusega personal	*Loetlege kriitilise tähtsusega personali ametikohad ning vajaduse korral nende profiil, eksperditeadmised ja koolitus, sh näiteks salastatud teabele juurdepääsu luba.*
Rajatis	*Loetlege füüsiline asukoht (füüsilised asukohad) või ruumid, kus kriitilise tähtsusega funktsiooni täidetakse.*
Seadmed ja süsteemid	*Loetlege selle funktsiooni täitmiseks vajalikud seadmed, süsteemid ja vahendid. Nende hulka võivad kuuluda turvalised ruumid, arvutid krüpteeritud side jaoks, videoseinad, ruumid kõrgetasemeliste kohtumiste jaoks, videokonverentsiseadmed ning arvutid, millel on juurdepääs üleeuroopalisele valitsusasutuste telemaatiliste teenuste võrgule (TESTA) jne.*
Kriitilise tähtsusega andmed	*Loetlege funktsiooni täitmiseks vajalikud andmed ja teave.*
Sõltuvused ja vastastikused sõltuvused	*Loetlege eespool nimetatud elementide vahelised seosed või sõltuvused ning vajaduse korral tooge välja seose või sõltuvuse laad, vajalikud olulised teenused (nt elektrivarustus, IKT), teenuse või varustuse katkemise mõju ning lepingud nende teenuste osutajatega või varustuse tagajatega. Hinnangus tuleks kirjeldada ka vastastikust sõltuvust, sealhulgas ahelreaktsiooni, kui ühe teenuse (näiteks elektrivarustuse või IKT-teenuse) katkemine mõjutab teisi teenuseid ja seeläbi võimendab kogumõju tegevusele.*
Varulahendused	*Loetlege alternatiivsed ressursid või lahendused, mis aktiveeritakse tegevuse jätkamiseks, kui häiriv sündmus mõjutab põhiressursse või -lahendusi.*

IV LISA

Suunised leevendus- ja ennetusmeetmete rakendamiseks

Selles jaos antakse suuniseid leevendus- ja ennetusmeetmete rakendamiseks häirivate sündmuste kategooriate kaupa. Korduste vältimiseks kirjeldatakse mitme erineva häiriva sündmuse kategooria puhul rakendatavaid meetmeid üksikasjalikult ainult üks kord, esimese kohaldatava kategooria juures.

— Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus

  — *Riikliku kontaktpunkti jagamine kaheks või enamaks geograafiliselt eraldiseisvaks keskuseks, mis tegutsevad samaaegselt ja pakuvad üksteisele vastastikust asendamisvalmiduse ja koormuse jagamise toetust*. Iga tegevuskoht peaks töötama ööpäevaringselt ja olema täielikult varustatud, et tulla toime kogu töökoormusega, kui teises tegevuskohas (teistes tegevuskohtades) ei ole tegevus ajutiselt võimalik. Lisaks tuleks tegevuskohad valida eri riskitsoonide ja ligipääsetavuse riskianalüüsi alusel, kusjuures põhiline tegevuskoht ja alternatiivsed tegevuskohad peaksid asuma eri riskitsoonides ning olema ligipääsetavad eri transpordimarsruutide kaudu. Näiteks maavärinaohtlikes piirkondades peaksid tegevuskohad asuma eri tektoonilistel laamadel; üleujutusohtlikel aladel peaksid tegevuskohad asuma märkimisväärselt erinevatel kõrgustel või eri vesikondades.

  — *Kolimine riikliku kontaktpunkti asutuse hallatavatesse alternatiivsetesse ruumidesse*. Kaaluge vähemalt kahe alternatiivse tegevuskoha loomist. Üks peaks asuma põhiruumide lähedal, et kiire ümberkolimine ja kriitilise tähtsusega funktsioonide taastamine oleks hõlpsam. Teine peaks olema piisavalt kaugel, et tõsised häirivad sündmused, nagu üleujutus või lumetorm, ei mõjutaks samaaegselt mõlemat tegevuskohta. Tagage teabe ja side turvalisus ning nii põhi- kui ka alternatiivsetes ruumides olevate kriitilise tähtsusega IKT-seadmete ja -süsteemide, näiteks CECISe või salastatud side jaoks vajalike seadmete ühilduvus.

  — *Eelnevalt kehtestatud kord kriitilise tähtsusega personali transportimiseks alternatiivsetesse ruumidesse (sealhulgas halbade ilmastikutingimuste korral)*. Selleks et tagada piisav personal, kehtestage kord kriitilise tähtsusega personali transportimiseks toimepidevuse tagamise kava aktiveerimise puhuks, mis hõlmab alternatiivsete ruumide või mobiilsete üksuste kasutamist. Võtke arvesse transpordimarsruutidele avalduvat võimalikku mõju, nagu liiklusummikud ja takistused, mis on tingitud ebasoodsatest ilmastikutingimustest, taristu kahjustumisest, rahvarahutustest või muudest põhjustest.

  — *Kaugtöö (mis hõlmab paindlikkust ülesannete puhul, mida saab täita väljaspool juhtimispunkti füüsilist asukohta)*. Tehke kindlaks, milliseid kriitilise tähtsusega funktsioone või nende osi saab täita kaugtöö korras. See võib olla võimalik siis, kui need funktsioonid või nende osad ei sõltu üksnes põhiruumides olevatest seadmetest või süsteemidest. Kaaluge võimalust kehtestada erandolukorra plaan või süsteem personali kohustuste ümberkorraldamiseks, mis võimaldaks mõnel personali liikmel töötada kodus, samal ajal kui teised kolitakse ümber alternatiivsetesse ruumidesse.

  — *Mobiilsed juhtimisüksused, mis saavad ajutiselt vastu võtta riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega personali*. Need üksused peaksid toetama kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmist mobiilses keskkonnas, sealhulgas juurdepääsu operatiivteabesüsteemidele ning ühisele hädaolukordade side- ja infosüsteemile (CECIS). Operatiivvalmiduse tagamiseks tuleks kindlaks määrata nende vajalikud seadmed ja sõltumatuse tase. Need tuleks kavandada nii, et nad toetaksid operatsioonide läbiviimist põhiruume asendava ajutise varuvariandina eelnevalt kindlaks määratud ajavahemiku jooksul.

  — *Teiste asutustega nende ruumide kasutamiseks sõlmitud halduskokkulepete aktiveerimine*. Sõlmige teiste riiklike või piirkondlike ametiasutustega kokkulepped nende ruumide ajutiseks ühiseks kasutamiseks. Hinnake kriitilise tähtsusega funktsioonide tulemuslikuks täitmiseks vajalikke süsteeme, seadmeid, turvameetmeid ja ruumide üldplaani. Veenduge, et need kokkulepped hõlmavad korrapäraseid õppusi ja teste nende alternatiivsete ruumide valmisoleku ja sobivuse kontrollimiseks.

  — *Tegevuse delegeerimine*. Tagage kord ja süsteem funktsioonide delegeerimiseks teistele riiklikele asutustele.

— Elektrivarustuse katkemine

— *Generaatorite ja katkematu toite allikate kasutuselevõtmine*. Hankige generaatorid ja katkematu toite süsteemid, mis on piisavad riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuvaks täitmiseks kindlaksmääratud miinimumperioodi jooksul. Nende võimsus peaks olema piisav selleks, et toetada tegevusvajadusi pikaajaliste elektrikatkestuste korral. Töövalmiduses veendumiseks tuleks generaatoreid ja katkematu toite süsteeme korrapäraselt testida.

— *Kütusega eelisjärjekorras varustamise kord ja vastavad tarnelepingud tarnijatega*. Kütusega varustamise kord peaks tagama pideva toimimise ning põhinema kütuse kohapealse ladustamise mahul ja eeldataval kütusekulul. Lisameetmed võivad hõlmata pumbasüsteemidega teisaldatavate kütusemahutite kättesaadavust ja/või kütuse eelisjärjekorras tarnimise lepinguid lähedalasuvate kütusetarnijatega.

— *Energiasõltumatus ja alternatiivsed energiaallikad kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks*. Riiklik kontaktpunkt peaks võimaluse korral saama tegutseda riiklikust elektrivõrgust sõltumatult. Kui elektrivõrk ei toimi mitu päeva, nagu võib juhtuda suurõnnetuste korral, saaks toimepidevuse säilitada mitmekesistatud energiaallikate ja sõltumatu mikrovõrgu, näiteks tuule- või päikeseenergia mikrovõrgu abil. Kaaluge riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks piisavate alternatiivsete energiaallikate, näiteks akusalvestusega päikesepaneelide paigaldamist.

— *Olemasoleva võimsuse võimalikult tõhus kasutamine*. Kehtestage siseprotokollid olemasoleva võimsuse võimalikult tõhusaks kasutamiseks, piirates mittekriitiliste seadmete kasutamist ja ühendades järk-järgult lahti koormused, mis ei ole vajalikud kriitilise tähtsusega funktsioonide toetamiseks. See võimaldab suurendada sõltumatut varuvõimsusega varustatust ilma täiendavate investeeringuteta.

— *Kolimine riikliku kontaktpunkti asutuse hallatavatesse alternatiivsetesse ruumidesse, kus on tagatud elektrivarustus* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— *Kaugtöö tagatud elektrivarustusega hoonest* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— *Sõltumatu elektrivarustusega mobiilsed juhtimisüksused* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— *Teiste asutustega nende ruumide (kus on tagatud elektrivarustus) kasutamiseks sõlmitud halduskokkulepete aktiveerimine* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— *Tegevuse delegeerimine* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— IKT-süsteemide häire või tõrge

— *Liiasus*. Liiasus tagab, et ühe komponendi tõrge ei katkesta funktsiooni, mida see komponent toetab. Riiklik kontaktpunkt peaks tagama liiasuse üksteist täiendavatel tasanditel: i) seadmed (kriitilise tähtsusega komponentide dubleerimine), ii) ühenduvus (mitu teenuseosutajat ja eri pöördusteed) ning iii) rakendused ja andmed (kriitilise tähtsusega andmebaaside ja dokumentide kopeerimine teisesesse asukohta). Liiasus peaks olema piisav selleks, et tagada tegevuse jätkamine põhilise IKT-keskkonna tõrke korral, ning seda tuleks korrapäraselt testida, et tagada valmisolek ja sujuv tõrkesiire häirete korral. Vältida tuleb olukorda, kus dubleerivatel komponentidel on samad sõltuvused nagu põhisüsteemil, näiteks sõltuvus samast energiaallikast, teenuseosutajast või füüsilisest taristust, mille puhul võib samaaegselt esineda tõrge.

— Kiudoptilised liinid on väga haavatavad maapinna nihkumise suhtes, mis võib põhjustada signaali nõrgenemise või kadumise ja teenuse katkemise. Selle riski maandamiseks soovitatakse standardse liiasusmeetmena satelliidipõhist tõrkesiiret, mis võimaldab varuvõrgu kasutamisel säilitada samasuguse olukorrateadlikkuse nagu põhivõrgu kasutamisel. Geoandmete peegeldamine peaks olema aktiivne-aktiivne ning põhikeskkond ja varukeskkond peaksid olema sünkroniseeritud, et mõlemad saaksid tegevuse sujuvalt üle võtta. Selline liiasuse ja peegeldamise lähenemisviis toetab kiudoptiliste võrkude head käideldavust ja jõudlust.

— *Andmete korrapärane ja turvaline varundamine, sealhulgas koopiate võrguväline ja kaugsäilitus*. Kehtestage struktureeritud varundamispõhimõtted kõigi riikliku kontaktpunkti tegevuse jaoks oluliste andmete ja konfiguratsioonide jaoks ning hoidke need põhimõtted ajakohasena. Nendega tuleks kindlaks määrata, mida varundatakse ja kui sageli, kus koopiaid hoitakse (sh võrguväline ja kaugsäilitus) ja kes vastutab nende haldamise eest. Varundatud andmed tuleks krüpteerida ja neid tuleks kaitsta loata juurdepääsu eest.

— *Alternatiivsed IKT-süsteemid ja sidekanalid*. Looge alternatiivsed vahendid ja kanalid, mida saab kasutada IKT põhisüsteemide või -võrkude tõrke korral. Need võivad hõlmata satelliitsidet, kõrgsageduslikke (HF), ülikõrgsageduslikke (VHF) või ultrakõrgsageduslikke (UHF) mobiilseid raadioseadmeid, analoogtelefoniliine, turvalisi sõnumirakendusi või veebipõhiseid platvorme, mida majutatakse väljaspool põhitaristut. Personal peaks teadma, millal ja kuidas neile alternatiividele üle minna.

— *Hädaolukorra IKT-toe meeskonnad või valves olevad tehnilise reageerimise üksused*. Korraldage IKT-toe kiire kättesaadavus, olenemata sellest, kas seda tuge pakutakse organisatsioonisiseselt või välise teenuseosutaja poolt, määrates kindlaks kättesaadavuse ja reageerimise selge korra, et vajaduse korral oleks kiiresti olemas tehniline abi IKT-süsteemide viivitamatuks taastamiseks.

— *Küberintsidentidele reageerimise protseduurid, mis on kooskõlastatud riikliku küberturvalisuse asutusega*. Kehtestage riikliku küberturvalisuse asutusega tegevuse koordineerimise protokollid, sealhulgas varajase hoiatamise kanalid, ühised intsidentidele reageerimise protseduurid ning selgelt kindlaks määratud rollid ja kohustused riiklikku kontaktpunkti mõjutava küberintsidendi korral.

— *Kriitilise tähtsusega kontaktisikute nimekirjade, peamiste protseduuride ja tegevusalaste dokumentide võrguvälised koopiad*. Selline teave nagu kontaktisikute nimekirjad, intsidentide korral järgitavad protseduurid ja olulised dokumendivormid peaksid olema kättesaadavad vormingus, mida saab kasutada ilma juurdepääsuta IKT põhisüsteemidele.

— *Mobiilsed juhtimisüksused, millel on juurdepääs IKT põhi- ja varusüsteemidele* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— *Kolimine riikliku kontaktpunkti asutuse hallatavatesse alternatiivsetesse ruumidesse, kus on juurdepääs IKT põhi- ja varusüsteemidele* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— *Teiste asutustega nende ruumide (kus on juurdepääs IKT-süsteemidele) kasutamiseks sõlmitud halduskokkulepete aktiveerimine* (asjakohased soovitused on esitatud punktis „Ruumide ligipääsmatus või kasutamiskõlbmatus“)

— Personali ulatuslik puudumine ja väikesearvulise kriitilise tähtsusega personali puudumine

— *Ületunnitöö korraldamine (lühiajaline lahendus)*. Kehtestage ületunnitöö protokoll, milles on määratud kindlaks järgmine: selged käivitavad asjaolud, mille korral võib kasutada ületunnitööd; kes võib ületunnitöö tegemiseks loa anda; piirid (maksimaalne vahetuse kestus, maksimaalne tööaeg nädalas ja maksimaalsed järjestikused päevad); minimaalne puhkeaeg vahetuste vahel ja pärast maksimaalset nädalast tööaega või järjestikuste päevade maksimaalset arvu; õiglane rotatsioonisüsteem, et ületunnitööd ei palutaks korduvalt teha samadel personali liikmetel; ületunnitöö arvestuse süsteem; lisatasu; praktiline tugi ületunnitöö ajal (nt toitlustamine, puhkealad ja vajaduse korral transport koju).

— *Kriitilise tähtsusega funktsioonide ümberjaotamine olemasoleva personali vahel*. Kehtestage erandolukorra plaan, milles täpsustatakse, kuidas kriitilise tähtsusega funktsioonid võtmepersonali puudumisel ümber jaotatakse. See hõlmab asenduspersonali leidmist iga kriitilise tähtsusega rolli jaoks ja protseduuride lihtsustamist, kui see on võimalik.

— *Asutuses eelnevalt kindlaks määratud koolitatud ja lühikese etteteatamisega kättesaadav personali reserv*. Looge süsteem varupersonali mobiliseerimiseks eelnevalt loodud reservist, määrates kindlaks selged reeglid selle kohta, kes ja kuidas võib varupersonali mobiliseerida, sealhulgas aktiveerimiskriteeriumid, mobiliseerimise sidekanal(id), personalile esitatavad nõudmised (nt salastatud teabele juurdepääsu luba, koolitus või eksperditeadmised) ning see, kuidas käsitletakse vaba aega või ületunnitööd. Süsteemi heaks toimimiseks on oluline see korrapäraselt läbi vaadata. Veenduge, et need reeglid on reservis olevale personalile hästi teada.

— Reservi saab luua järgmiselt: i) teiste üksuste personali ristkoolitus – rakendage ristkoolitusprogramme, et mitu personali liiget oleksid võimelised täitma samu kriitilise tähtsusega funktsioone, keskendudes rollidele, mille täitja puudumine on määratletud kitsaskohana; ii) riikliku kontaktpunkti endise kriitilise tähtsusega personali „passiivne reserv“ – pärast kindlaksmääratud perioodi roteeritakse personali liikmed riiklikust kontaktpunktist teistesse osakondadesse ja neist moodustub varupersonali passiivne reserv. Passiivse reservi olemasolu tagab lisapersonali töökoormuse äkilise kasvu korral ja selle reservi saab kiiresti kasutusele võtta, vältides kuude pikkust koolitust ja julgeolekukontrolli, mis on tundlike rollide puhul tavaliselt vajalik. Mõlemal juhul tuleks ametlikult kehtestada kord, millega tagatakse, et reservi kuuluvad personali liikmed on korrapärase täienduskoolituse kaudu asjadega kursis ja neid saab suure kriisi korral kiiresti mobiliseerida.

— *Personali värbamise prioriseerimine*. Riikliku kontaktpunkti pidevaks ööpäevaringseks toimimiseks on vaja stabiilsel hulgal personali. Riiklik kontaktpunkt võib kaaluda kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmist toetavate rollide puhul värbamise prioriseerimist ja prognoositava personalipuuduse (nt üheaegne pensionile jäämine või tähtajaliste lepingute lõppemine) ennetamist, alustades värbamist piisavalt varakult. Selleks võib töötada välja kiirendatud värbamisprotsessid; ka olemasoleva personali pidev koolitamine võib veelgi toetada personali arvu stabiilsust, võimaldades sisemist liikuvust, oskuste arendamist ja ametijärglust kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks.

— *Investeerimine kriitilise tähtsusega personali hoidmisse*. Riikliku kontaktpunkti personali hoidmiseks tuleks hüvitiste ja stiimulite kombinatsiooni abil toetada nende motivatsiooni. Mitterahalised stiimulid võivad hõlmata pikendatud puhkust pärast teatavat teenistusperioodi, paindlikku töögraafikut, tingimusel et on tagatud teenuse osutamise miinimumnõuded, kohapealseid puhkealasid, peretoetusmeetmeid (nt lastehoid) ning soodushinnaga või tasuta teenuseid, nagu ühistransport, tervishoid ning kultuuri- või spordirajatised.

— *Kriitilise tähtsusega personali perekondade toetamine*. Kriitilise tähtsusega personali liikmete kättesaadavus võib sõltuda nende pereliikmetest, eriti kui viimased on ohus või järelevalveta. Kaaluge vajaduse korral võimalust kehtestada kord riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega personali perekondade kaitsmiseks, tähtsustades nende ohutust, et personal saaks tegevust jätkata.

— *Personaliga seotud kitsaskohtade vältimine volituste delegeerimise ja ühise vastutuse edendamise kaudu*. Tagage vastutusalade ja ülesannete selgus. Kehtestage volituste delegeerimise protokollid. Määrake kindlaks asendajad (ja nende ametikohad), kes sekkuvad siis, kui kriitilise tähtsusega funktsioonide eest vastutavad otsustajad ei ole kättesaadavad. Määrake kindlaks nende rollide ülevõtmise asjaolud ja järjekord. Kui otsused ja vastutusalad seda võimaldavad, tagage häirete korral volituste ülevõtmiseks suutlikkuse suurendamine ja korrapärane koolitus. Kaaluge, kas personaliga seotud kitsaskohtade vältimiseks oleks teostatav ja kasulik jagada vastutus rotatsioonisüsteemi abil mitme personali liikme vahel. Kaaluge uute personali liikmete jaoks ajakohastatava käsiraamatu koostamist, et võimaldada vähem kogenud kolleegidel iseseisvalt täita mitmesuguseid ülesandeid, tagades samal ajal vastavuse kehtestatud standarditele ja protokollidele.

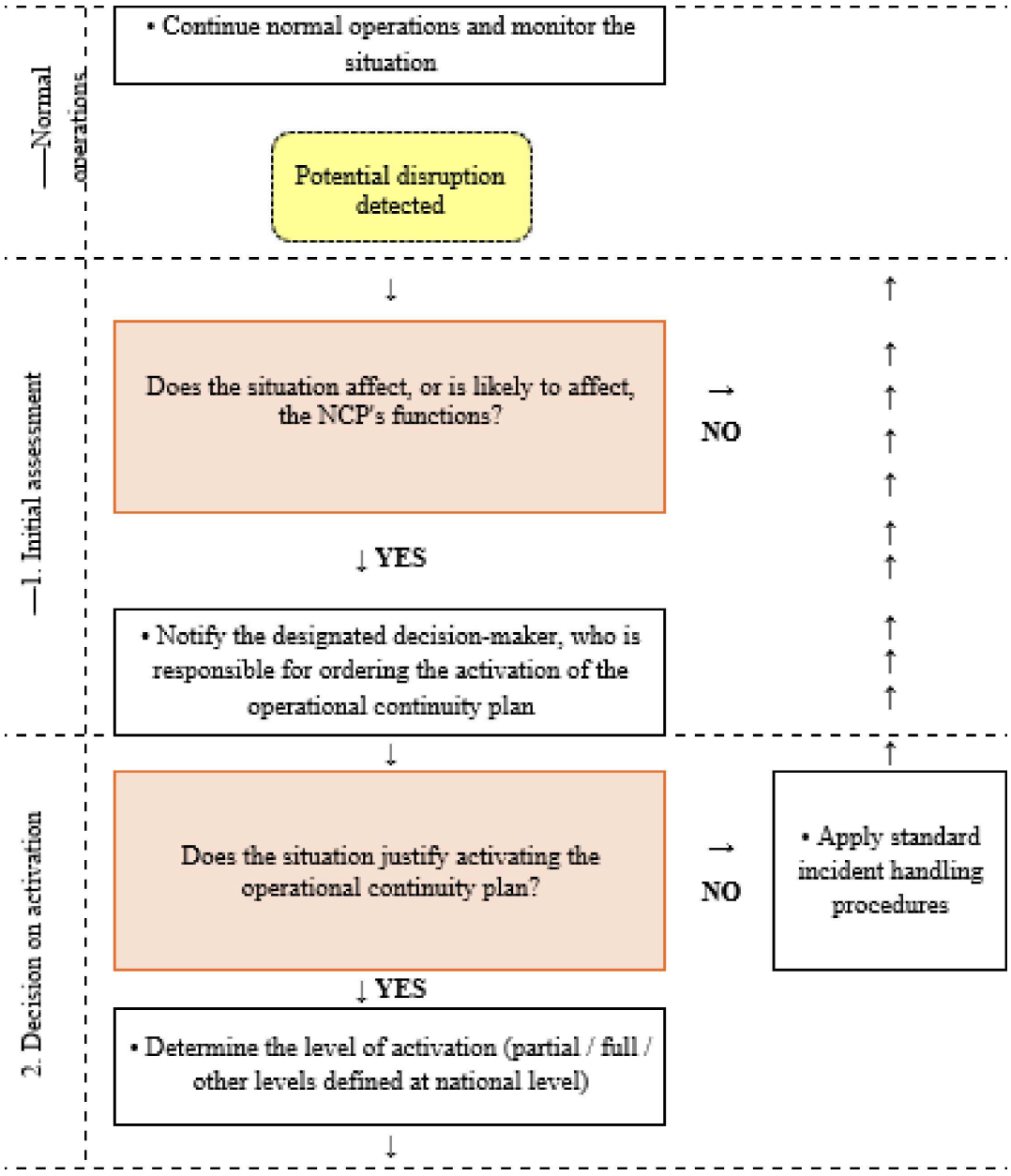
V LISA

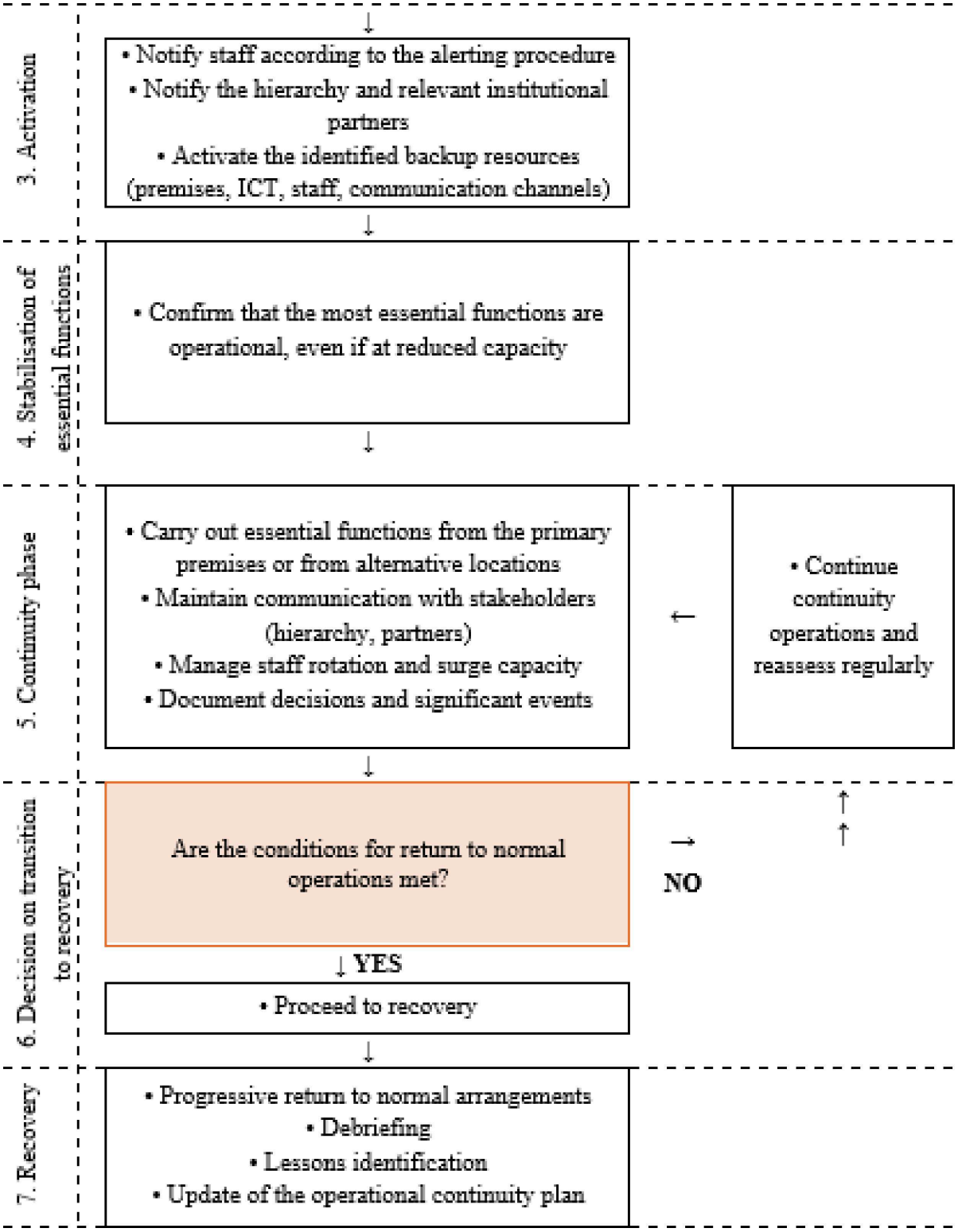
Tegevuse korraldamise abivahend

Käesolevas lisas on esitatud tegevuse korraldamise abivahend, mille kasutamist riiklikud kontaktpunktid peaksid oma toimepidevuse tagamise kava väljatöötamisel või läbivaatamisel kaaluma.

Illustreeriv aktiveerimisvoog

Alljärgnev voog on näide sellest, kuidas korraldada toimepidevuse tagamise kava aktiveerimist alates võimaliku häire tuvastamisest kuni selleni, kui riiklik kontaktpunkt jõuab stabiilse toimepidevuse etappi. Voo struktuuri aluseks on otsuste tegemise hetked, mitte kindlaksmääratud ajakava.




3. Activation
• Notify staff according to the alerting procedure
• Notify the hierarchy and relevant institutional partners
• Activate the identified backup resources (premises, ICT, staff, communication channels)
4. Stabilisation of essential functions
• Confirm that the most essential functions are operational, even if at reduced capacity
5. Continuity phase
• Carry out essential functions from the primary premises or from alternative locations
• Maintain communication with stakeholders (hierarchy, partners)
• Manage staff rotation and surge capacity
• Document decisions and significant events
• Continue continuity operations and reassess regularly
6. Decision on transition to recovery
Are the conditions for return to normal operations met?
NO
YES
• Proceed to recovery
7. Recovery
• Progressive return to normal arrangements
• Debriefing
• Lessons identification
• Update of the operational continuity plan

VI LISA

Olulised kaalutlused, mida arvestada teavitamisstrateegia koostamisel ([1])

— Tehke kindlaks eri sihtrühmad, kelle teavitamise eest organisatsioon vastutab ja keda riikliku kontaktpunkti tegevuses esinevad häired võivad mõjutada või keda tuleb teavitada juhul, kui organisatsiooni mõjutab häiriv sündmus, sealhulgas:

  (a) organisatsiooni kõrgemad tasandid, sealhulgas otsustustasand;

  (b) organisatsiooni personal;

  (c) sidusrühmad, kellelt saadakse sisendit organisatsiooni kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmiseks;

  (d) sidusrühmad, kes saavad organisatsiooni kriitilise tähtsusega funktsioonide väljundi;

  (e) meedia;

  (f) üldsus.

— Määrake iga sihtrühma puhul kindlaks häiriva sündmuse korral toimuva teavitamise eesmärk. Iga rühma puhul võib olla vaja eri liiki, vormingu ja sisuga teavet. Samuti võivad erineda kasutatavad sidekanalid.

— Koostage sõnumid, mis on selged ja lühidad ning järjepidevad nii eri saajate ja kanalite lõikes kui ka ajas. Veenduge, et sõnumid on kohandatud konkreetsele sihtrühmale, vastates rühma spetsiifilistele teabevajadustele.

— Määrake iga sihtrühma puhul kindlaks alternatiivsed sidekanalid, et tagada tõhus teavitamine juhul, kui häire mõjutab tavapäraseid kanaleid.

— Eelistage ennetavat teavitamist reageerivale teavitamisele.

— Kui teavitamisstrateegia näeb ette sõnumite edastamise avalik-õigusliku televisiooni ja raadio kaudu, koordineerige nende edastamise ajastus uudistesaadetega, et tagada teabe tõhus integreerimine ja laialdane levik elanikkonna seas.

— Kaaluge teavitamisstrateegia raames teabehalduri rolli eelnevat määramist konkreetsele ametikohale ning täpsustage, milliseid ülesandeid tuleb teabehalduril täita enne häirivat sündmust ning selle sündmuse ajal ja järel.

([1]) Need teavitamisstrateegia koostamiseks soovitatud kaalutlused ei hõlma väär- ja desinformatsiooni ohjamist.

VII LISA

Stsenaariumide näited

1. stsenaariumi näide

Mis: *elektrikatkestus, millele järgneb andmekadu.*

Kus: *elektrikatkestus mõjutab piirkonda, kus asuvad riikliku kontaktpunkti põhiruumid.*

Kestus: *24 tundi.*

Kirjeldus: *remonditööd riikliku kontaktpunkti ruumide läheduses on kahjustanud elektrijaotussüsteemi. Ootamatu elektrikatkestus on kahjustanud riikliku kontaktpunkti arvutisüsteeme, mille tulemuseks on andmekadu. Elektrivarustuse taastamise tööd kestavad eeldatavasti 24 tundi. IKT tõrge kestab 24 tundi.*

2. stsenaariumi näide

Mis: *ruumide ligipääsmatus pikaajalise lumesaju tõttu.*

Kus: *mõjutatud on kogu piirkond, kus ruumid asuvad.*

Kestus: *üle nädala.*

Kirjeldus: *suur lumetorm on tabanud piirkonda, kus asuvad riikliku kontaktpunkti ruumid, mistõttu nendeni ei pääse ei autoga ega ühistranspordiga. Lumesadu on nii ulatuslik, et lumesahkadest ei piisa kõigi põhiteede puhastamiseks esimese 24 tunni jooksul, ja esmajärjekorras tagatakse juurdepääs haiglatele. Elanikkonnal on palutud koju jääda. Riikliku kontaktpunkti ruumideni ei ole võimalik pääseda ei ühistranspordi ega erasõidukiga vähemalt 48 tunni jooksul. Külmalaine kestab piirkonnas üle nädala ja väiksematel teedel püsib lumi nädala jooksul. Seetõttu ei saa kolmandik personali liikmeid, kes peaksid järgmistel päevadel töötama, nädala jooksul tööle tulla, sest nende elukoht on kõrvalises kohas ja väiksemad teed puhastatakse viimastena.*

Lisaks ei pääse lumesaju päeval töötanud kriitilise tähtsusega personal esimese 48 tunni jooksul koju. Umbes kolmandikul neist on juba täitunud maksimaalne lubatud töötundide arv sellel nädalal ja veel kolmandik jõuab selle piirini 24 tunni jooksul. Järelikult on neil seaduslik õigus piisavale puhkusele. Samuti vajavad nad tuge põhivajaduste rahuldamiseks (toit, isiklik hügieen) ja mõnel juhul meetmeid oma pere toetamiseks ja/või evakueerumiseks.

VIII LISA

Soovituslik stressitesti hindamisraamistik

Stressitesti tulemust tuleks hinnata kahe eraldiseisva, kuid üksteist täiendava mõõtme alusel.

— *Toimepidevuse tagamise kava järgimine*. Selle mõõtme raames tuleks hinnata, mil määral rakendas riiklik kontaktpunkt stressitesti ajal kehtivat toimepidevuse tagamise korda, sealhulgas aktiveerimise, eskaleerimise ja taastamise otsustusstruktuure, sisemise ja välise koordineerimise ja teavitamise korda, ümberkolimise korda ja varuressursside kasutamise korda.

— *Kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuv täitmine ja eelnevalt kindlaksmääratud mõõdetavate tulemuseesmärkide saavutamine*. Selle mõõtme raames tuleks hinnata, kas riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmine jätkus või taastus eelnevalt kindlaks määratud vastuvõetavates piirides, kas esines negatiivne mõju riikliku kontaktpunkti muudele funktsioonidele ning kas stressitesti ajal saavutati eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavad tulemuseesmärgid. Näited tulemuseesmärkide kohta on esitatud II lisas.

Neid kahte mõõdet tuleks hinnata eraldi, et teha täpsemalt kindlaks, milliseid parandusi on vaja teha. Eristamine aitab tagada, et toimepidevuse tagamise kava järgimist hinnatakse tegevuse tulemustest eraldi. Hindamisaruandes tuleks tulemus esitada kahe teineteist täiendava hinnanguna: üks kajastab toimepidevuse tagamise kava järgimist ja teine kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmise jätkumist ja eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavate tulemuseesmärkide saavutamist.

Hindamistabel toimepidevuse tagamise kava järgimise hindamiseks

Hinnang (0–3)	Kirjeldus
0: mittevastavus	*Õppuse käigus ilmnes, et toimepidevuse tagamise korda järgiti vähe või ei järgitud üldse. Põhiprotseduurid puudusid, neid rakendati valesti või neid ignoreeriti.*
1: osaline vastavus	*Mõningaid toimepidevuse tagamise korra elemente rakendati, kuid teisi olulisi elemente ei järgitud nõuetekohaselt, rakendati liiga hilja või need osutusid praktikas ebapiisavaks. Test tõi esile märkimisväärsed puudused ja olulised võimalused kava parandamiseks.*
2: üldine vastavus, üksnes väikeste kõrvalekalletega	*Stressitesti käigus tegutseti üldjoontes kooskõlas toimepidevuse tagamise kavaga. Kõrvalekalded kavast olid väikesed. Test tõi esile mõned puudused ja ka võimalused kava parandamiseks.*
3: täielik vastavus	*Stressitesti käigus järgiti toimepidevuse tagamise kava täiel määral.*

Hindamistabel kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuva täitmise ja eelnevalt kindlaksmääratud mõõdetavate tulemuseesmärkide saavutamise hindamiseks

Hinnang (0–3)	Kirjeldus
0: saavutamata	*Riikliku kontaktpunkti kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmine peatati või viibis üle eelnevalt kindlaks määratud vastuvõetavate piiride. Riikliku kontaktpunkti muud funktsioonid olid oluliselt ja negatiivselt mõjutatud. Eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavaid tulemuseesmärke ei saavutatud.*
1: saavutatud suurte raskustega	*Ühe või mitme kriitilise tähtsusega funktsiooni täitmine taastati alles pärast olulist viivitust, mis ületas vastuvõetavaid piire. Stressitest võis põhjustada ka olulisi häireid või negatiivselt mõjutada riikliku kontaktpunkti muid funktsioone. Eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavad tulemuseesmärgid saavutati ainult osaliselt või suurte raskustega.*

Hinnang (0–3)	Kirjeldus
2: saavutatud väikeste kõrvalekalletega	*Kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmine jätkus või taastati vastuvõetava hälbe piirides (eelnevalt kindlaks määratud vastuvõetavaid piire ületati lühikese ajavahemiku võrra), ilma olulise mõjuta riikliku kontaktpunkti muudele funktsioonidele. Eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavad tulemuseesmärgid saavutati suures osas ja kehtestatud piiridest kalduti kõrvale vaid vähesel määral.*
3: täielikult saavutatud	*Stressitestiga hõlmatud kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmine jätkus või taastati ilma eelnevalt kindlaks määratud vastuvõetavaid piire ületavate viivitusteta ning ilma negatiivse mõjuta riikliku kontaktpunkti muudele funktsioonidele. Eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavad tulemuseesmärgid saavutati täielikult.*

IX LISA

Stressitesti hindamine, õppetundide väljaselgitamine ja paranduste kavandamine ([1])

Hindamisel on soovitatav määrata kindlaks strateegiad stressitesti käigus puudulikuks osutunud valdkondades paranduste tegemiseks. Lisaks peaksid riiklikud kontaktpunktid kaaluma nende testi käigus ilmnenud edukate elementide lisamist, mida toimepidevuse tagamise kava veel ei sisalda.

Järgmise tabeli eesmärk on hõlbustada ja ühtlustada hindamise kohta kokkuvõtte tegemist, saadud õppetundide väljaselgitamist ja paranduste kavandamist pärast stressitesti läbiviimist.

Toimepidevuse tagamise kava järgimine	*Hinnang (0–3)*: … *Kirjeldus* …
Kriitilise tähtsusega funktsioonide jätkuv täitmine ja eelnevalt kindlaks määratud mõõdetavate tulemuseesmärkide saavutamine	*Hinnang (0–3)*: … *Kirjeldus* …
Järeldused ja märkused	…
Tuvastatud lüngad ja õppetunnid	…
Kavandatud parandused	…
Rakendamiseks vajalikud meetmed	…

([1]) See hindamistabel põhineb USA föderaalse hädaolukordade ohjamise ameti (FEMA) välja töötatud toimepidevuse tagamise abivahenditel, mille eesmärk on toetada kogukondi ja kohalikke omavalitsusi/organisatsioone toimepidevuse tagamise kavade väljatöötamisel, ning seda on kohandatud stressitestide läbiviimiseks.

X LISA

Osalejate tagasiside vorm

Alljärgnev küsimustik on soovitatav vorm stressitestis osalejatelt tagasiside kogumiseks. Küsimusi tuleks kohandada vastavalt stressitesti konkreetsele ulatusele ja rõhuasetusele. Neile või sarnastele küsimustele vastuste kogumine stressitestis osalejatelt, vaatlejatelt või reaalsetes häirivates sündmustes osalenud personalilt aitab teha kindlaks õppetunde ja lünki, mida saab seejärel kasutada riikliku kontaktpunkti toimepidevuse tagamise kava ajakohastamiseks.

Toimepidevuse tagamise kava aktiveerimine:

— Kas kehtestatud protokolle järgiti?

— Kui ei, siis mis olid kõrvalekalde põhjused ja kas see oli tingitud veast/probleemist või positiivsest/optimeerivast kohandamisest?

— Kui tõhusalt protokolle rakendati?

— Milliseid raskusi esines?

— Kas teavitamine oli aktiveerimise ajal selge ja tõhus?

— Kas kogu kriitilise tähtsusega personali teavitati ja mobiliseeriti õigeaegselt?

Tegevuse jätkamine, toimepidevus ja kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmine:

— Kui palju aega kulus teie vastutusalasse kuuluvate kriitilise tähtsusega funktsioonide täitmise taastamiseks?

— Kas kõiki kriitilise tähtsusega funktsioone täideti tõhusalt ja ettenähtud aja jooksul? Hinnake testi tingimustes saavutatud väljundite kvaliteeti.

— Kas nende funktsioonide täitmisel täheldati viivitusi või ebatõhusust?

— Kas testi käigus oli vaja mingeid kriitilise tähtsusega funktsioone tähtsuse järjekorda seada?

— Kuidas tähtsuse järjekorra üle otsustati ja kuidas sellest teada anti?

— Kas tähtsuse järjekorda seadmine oli toimepidevuse ja tõhususe tagamisel tulemuslik?

Seadmed ja IKT-süsteemid:

— Kas kõik vajalikud varuseadmed olid olemas ja täielikult töökorras?

— Kas elektrivarustuse varusüsteeme testiti ja kas need toimisid täielikult?

— Kas varusidevahendeid ja -kanaleid testiti ja kas need toimisid täielikult?

— Kas muud olulised teenused ja tarned olid olemas, kas neid testiti ja kas need toimisid täielikult?

— Kas tuvastati IKT-süsteemidest tingitud viivitusi või ebatõhusust?

— Kui tulemuslikult probleemid lahendati?

Alternatiivsed rajatised:

— Kas alternatiivne asukoht on suuruse, üldplaani ja seadmete poolest piisav, et seal pikka aega (mitu päeva) töötada? Kui ei, siis miks ja mida saaks selle parandamiseks teha?

Teavitamine ja koordineerimine:

— Kas kõiki osalejaid, sealhulgas juhtkonda ja asjaomaseid meeskondi või kolleege, teavitati piisavalt?

— Kas sisemine teabevahetus ja koordineerimine (sealhulgas juhtkonnaga) toimisid kogu õppuse vältel tõhusalt?

— Kas teabevahetus ja koordineerimine ERCCga toimisid kogu õppuse vältel tõhusalt?

— Kui tõhus oli teabevahetus ERCCga varuasukohast (asjakohasel juhul)?

— Kuidas varuasukohas töötamise või häire ajal teavet vahetati ja dokumenteeriti?

Personali koolitus ja heaolu:

— Kas tunnete, et õppusele eelnenud toimepidevuse alane koolitus valmistas teid õppuseks hästi ette?

— Kas te olite õppusest pärast selle algust hästi informeeritud?

— Kas rollid olid õppuse ajal selged?

— Kas õppus oli personali koolitamise seisukohast kasulik?

— Kas võeti arvesse teie isiklikke ja perekondlikke vajadusi, näiteks transpordi, puhkuse, vee või toidu vajadust?

Muud üldised tähelepanekud:

— Millised õppuse aspektid olid kõige edukamad?

— Millised olid peamised probleemid?

— Kas õppus täitis oma eesmärgid?

— Kuidas hindate õppuse käigus saadud kogemuste põhjal riikliku kontaktpunkti suutlikkust jätkata tegevust selle õppuse tingimustes ühe nädala jooksul?

— Tooge välja võimalikud lisaressursid või tugi, mida võiks vaja minna sarnase häiriva sündmuse korral, mis kestab õppusest kauem.

— Tehke ettepanekuid edaspidiste koolituste ja õppuste parendamiseks.